

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

KATEDRA GEOGRAFIE

Bakalářská práce

**Rozvoj cestovního ruchu v kontextu ochrany přírody na
území jižních Brd.**

**Tourism development in the context of nature conservation in
the area of South Brdy.**

Natálie Kantnerová

Vedoucí práce: RNDr. Jan Kopp, Ph.D.

Plzeň 2019

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Natálie KANTNEROVÁ**

Osobní číslo: **K16B0556P**

Studijní program: **B1301 Geografie**

Studijní obor: **Ekonomická a regionální geografie**

Název tématu: **Rozvoj cestovního ruchu v kontextu ochrany přírody na území jižních Brd**

Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Stanovte cíle práce.
2. Provedte rozbor metodické a regionální literatury.
3. Stanovte metodiku výzkumu.
4. Provedte rozbor územní dokumentace
5. Provedte terénní šetření potenciálu cestovního ruchu.
6. Výsledky zpracujte analytickými a syntetickými metodami.
7. Diskutujte výsledky práce.
8. Provedte zhodnocení a shrnutí výsledků.

Rozsah grafických prací:

Rozsah kvalifikační práce: 40 - 60 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- DOUBNEROVÁ, Jitka. Cestovní ruch v chráněných územích. Rešerše odborné literatury. Zpracováno v rámci projektu Alternativy pro Frýdlantsko. Jizersko-ještědský horský spolek, 2008, 28 s.
- KETTUNEN, Marianne, BRINK, Patrick. Social and economic benefits of protected areas: an assessment guide. London: Routledge, 2013, 340 s. ISBN 978-0-415-63284-3.
- MATUŠKOVÁ, Alena. Rekonverze VÚ Brdy základ rodící se oblasti cestovního ruchu (na příkladu západní části Brd). In: XIX. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách: sborník příspěvků. Brno: Masarykova univerzita, 2016, 1087-1094 s.
- NOVOTNÁ, Marie. Methodology of the evaluation of the geographic potential for tourism in the Plzeň region. Moravian Geographical Reports, 2007, 15(2), 32-39 s. ISSN 1210-8812.

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Jan Kopp, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 23. října 2018

Termín odevzdání bakalářské práce: 23. dubna 2019

Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
děkanka

Doc. PaedDr. Alena Matušková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 23. října 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Rozvoj cestovního ruchu v kontextu ochrany přírody na území jižních Brd.“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 16.4.2019

Natalie Kanková

podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce RNDr. Janu Koppovi, Ph.D za odborné vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce „Rozvoj cestovního ruchu v kontextu ochrany přírody na území jižních Brd“.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíle práce	10
2 Vymezení území	11
2.1 Ochrana na území před vyhlášením CHKO	11
2.1.1 Přírodní park Brdy	11
2.1.2 Přírodní park Třemšín	12
3 Rozbor literatury	14
3.1 Ochrana přírody a chráněné území	14
3.2 Chráněná krajinná oblast	15
3.3 Maloplošné chráněné území	15
3.4 Evropsky významné lokality	16
3.5 Cestovní ruch	17
3.6 Vztah cestovního ruchu a chráněného území	18
4 Metodika	20
5 Výsledky hodnocení potenciálu a rizik využití MCHÚ a EVL pro cestovní ruch	22
5.1 Potenciál.....	22
5.1.1 Lokalizační předpoklady.....	22
5.1.2 Realizační předpoklady.....	23
5.2 Rizika vlivu cestovního ruchu na přírodu.....	30
5.3 Realizační potenciál zájmových lokalit	31
5.4 Charakteristika a hodnocení maloplošných chráněných území	36
5.4.1 PR Fajmanovy skály a Klenky.....	37
5.4.2 PR Getsemanka.....	38
5.4.3 PP Hřebenec.....	39

5.4.4 PR Chynínské buky	40
5.4.5 Kokšín	41
5.4.6 PP Míšovské buky	42
5.4.7 PR Na skalách	43
5.4.8 PP Třemešný vrch	44
5.5 Charakteristika a hodnocení evropsky významných lokalit	45
5.5.1 EVL Bradava	47
5.5.2 EVL Niva Kotelského potoka	48
5.5.3 EVL Teslíny	49
5.5.4 EVL Třemšín a Hřebence	50
5.5.5 EVL V Úličkách	51
5.5.6 EVL Závišínský potok	52
6 Vyhodnocení dotazníkového šetření	53
6.1 Celkové shrnutí odpovědí od zástupců obcí	54
6.2 Rozhovory v informačních centrech	61
7 Diskuze návrhů opatření	63
7.1 Rozbor územních studií z hlediska cestovního ruchu	63
7.1.1 Interpretační plán CHKO Brdy	63
7.1.2 Plán péče o CHKO Brdy	65
7.1.3 Územní studie Brdy	65
7.2 Příklady rozvoje cestovního ruchu v CHÚ ze zahraničí	66
7.3 Doporučení návrhů k rozvoji cestovního ruchu v jižních Brdech	67
7.3.1 Naučná stezka pro děti na Třemšíně	68
7.3.2 Naučná stezka po MCHÚ	70
7.3.3 Doplnění mobiliáře	73

Závěr	75
Seznam použité literatury a dalších zdrojů	78
Seznam tabulek	82
Seznam obrázků	83
Seznam použitých zkratk	84
Seznam příloh	85
Přílohy.....	86
Abstrakt.....	95
Abstract	96

Úvod

Chráněná krajinná oblast Brdy je nejnovější v České republice. Vznikla z uzavřeného vojenského prostoru a dvou přírodních parků. Předmětem této bakalářské práce je poukázat na část chráněné krajinné oblasti, která nebyla součástí uzavřeného vojenského prostoru.

Téma bakalářské práce jsem si zvolila proto, že bych ráda prozkoumala potenciál jižních Brd. Podle mého názoru jsou jižní Brdy často opomíjeny. Když se řekne pojem „CHKO Brdy“ většině lidí se vybaví právě ten bývalý uzavřený vojenský prostor. Návštěvníci sem jedou za vojenskými bunkry, rybníky, hradem Valdek atd. Málokdo si už vzpomene na oblast, která nikdy uzavřena nebyla. Naopak už před mnoha lety viděli lidé v lokalitě přírodní potenciál a první oficiální ochrana přírody zde probíhala od roku 1933. Cílem bakalářské práce je zhodnotit, zda jižní Brdy mají potenciál pro rozvoj cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody.

V teoretické části práce jsem si nejprve stanovila její cíle. Dále jsem vymezila zkoumané oblasti, provedla rozbor literatury, kde definuji hlavní pojmy týkající se cestovního ruchu a ochrany přírody. V praktické části práce jsem vyhodnotila terénní šetření v maloplošných chráněných územích a evropsky významných lokalitách, provedla jsem rozbor jednotlivých MCHÚ a EVL a vyhodnotila rozhovory se zástupci obcí a pracovníky informačních center. V závěru práce jsem navrhla opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody.

1 Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit potenciál cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody v jižních Brdech. Tento cíl je splněn syntézou třech dílčích cílů.

Prvním dílčím cílem je posoudit jaký měl vliv vznik chráněné krajinné oblasti na cestovní ruch (od 1. ledna 2016 do současnosti) na základě strukturovaných rozhovorů zástupců obcí a informačních center.

Druhým dílčím cílem je ohodnocení potenciálu a rizik využití maloplošných chráněných území a evropsky významných lokalit pro cestovní ruch. Pro splnění cíle bylo využito terénní šetření v maloplošných chráněných územích a v evropsky významných lokalitách.

Třetím dílčím cílem je návrh opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody. A to na základě dotazníkového šetření, terénního výzkumu a rozboru územní dokumentace.

Hlavní cíl:

Zhodnotit potenciál cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody v jižních Brdech.

Dílčí cíle:

- 1) Posoudit jaký měl vliv vznik CHKO na cestovní ruch (od 1. ledna 2016 do současnosti).
- 2) Ohodnotit potenciál a rizika využití maloplošných chráněných území a evropsky významných lokalit pro cestovní ruch.
- 3) Navrhnout opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody.

2 Vymezení území

Jižní Brdy jsou pro tuto práci vymezeny jako území CHKO Brdy, které se nachází jižně od komunikace první třídy č. 19 spojující Spálené Poříčí a Rožmitál pod Třemšínem (Obr. č. 1). Chráněná krajinná oblast Brdy vznikla z uzavřeného vojenského prostoru Brdy a dvou přírodních parků. Hranice CHKO byly vymezeny na základě dohod mezi obcemi, kraji, vlastníky pozemků a vládou ČR (AOPK ČR 2019a). Sledované území nelze geograficky vyčlenit jako jeden celek. Sledovaná lokalita spadá do provincie Česká Vysočina. Na většině území se nachází subprovincie Poberounská soustava, jen ve východní části území je Česko-moravská soustava. Celky se na vymezeném území nachází tři. Většina lokality spadá do Brdské vrchoviny, část území na západě do Švihovské vrchoviny a část území na východě do Benešovské pahorkatiny (Geoportál INSPIRE 2010-2018).

2.1 Ochrana na území před vyhlášením CHKO

Před vznikem CHKO Brdy se na území nacházely dva přírodní parky (Cílek 2005). Přírodní park je chráněné území řízené územně příslušným krajským úřadem. Tato území mají často soustředěné estetické a přírodní hodnoty, které nejsou chráněny jako zvláště chráněné území. Obecným cílem ochrany přírodních parků je ochrana krajinného rázu (Zelenka, Pásková 2012).

2.1.1 Přírodní park Brdy

Přírodní park Brdy se rozprostíral v západní části dnešních jižních Brd a v přilehlém Spálenopoříčsku na rozloze 6 700 ha (Zahradnický aj. 2004). Správa Plzeň-jih, kam toto území spadá, zde vyhlásila „Oblast klidu Brdy“ ke dni 1. března 1985. Později byla oblast vyhlášena za přírodní park dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Účelem vyhlášení přírodního parku byla ochrana biologické, krajinné a estetické hodnoty (Čáka 2010). Prostor lákal turisty svými hlubokými lesy, květnatými louky a venkovským rázem krajiny (Zahradnický aj. 2004). Krajinný ráz však značně narušuje kamenolom u obce Mítov (Čáka 2010).

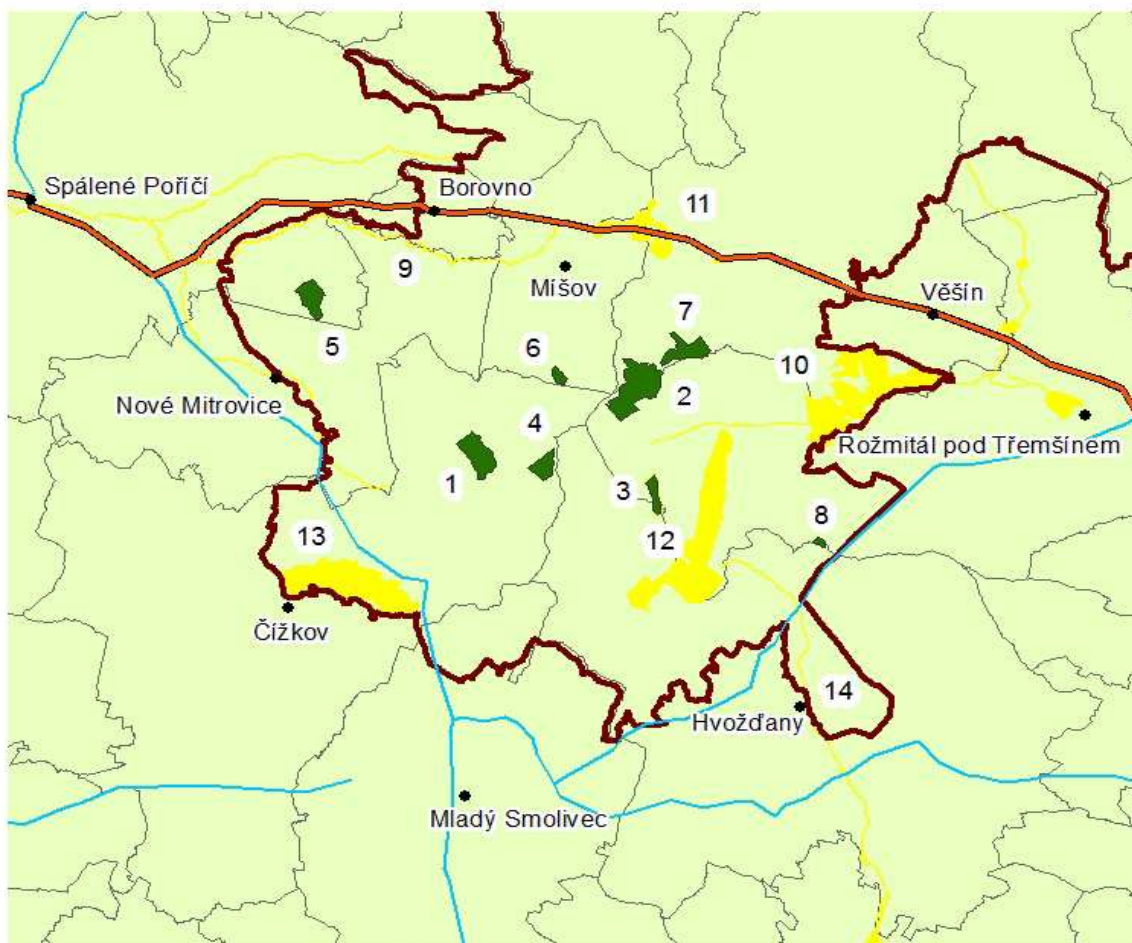
Dříve byla převážná část přírodního parku pokryta květnatými a bikovými bučinami. Na západě území jsme mohli kdysi najít bikové doubravy. Dnes jsou tyto lesy nahrazeny smrkovými monokulturami (Zahradnický aj. 2004). Proto zde byly vyhlášeny tři

přírodní rezervace a dvě přírodní památky, které spadají pod ochranu nejvyššího stupně. Těchto pět chráněných území má za úkol chránit zbytky zachovalých porostů. Nejcennější území najdeme v nitru jižních Brd. Konkrétně je to přírodní rezervace Fajmanovy skály a Klenky a přírodní rezervace Chynínské buky (Čáka 2010).

2.1.2 Přírodní park Třemšín

V návaznosti na okres Plzeň-jih vyhlásil okresní úřad Příbram, na druhé polovině dnešních jižních Brd, přírodní park Třemšín. Tento přírodní park byl vyhlášen ke dni 21. října 1997 zákonem č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny a zákonem č. 425/1990 Sb. o okresních úřadech (Čáka 2010). Přírodní park Třemšín zaujímal východní část Třemšínské vrchoviny až po hranici s příbramským okresem. Nejvyšší vrchol tohoto území je vrch Třemšín (826,7 m n.m.). Území je převážně plochá vrchovina, které dominují skalnaté objekty z tvrdých hornin. (Ložek aj. 2005). Ochrana území byla stejná jako u přírodního parku Brdy, a to zachování biologické, krajinné a estetické hodnoty. Dále mezi impulzy o zřízení přírodního parku patřily obavy z těžby zlata, které se zde nachází v žulových a křemenných horninách. Veřejnost měla vlastní iniciativu a dlouhou dobu upozorňovala na vhodnost zřízení přírodního parku právě na tomto místě (Čáka 2010).

Hlavním přírodním prvkem jsou rozsáhlé lesy, které na severu navazují na lesy středních Brd. Tyto lesy obklopují maloplošná chráněná území (Ložek aj. 2005). Stejně jako u přírodního parku Brdy najdeme ty nejcennější chráněné oblasti uprostřed přírodního parku Třemšín. Konkrétně je to přírodní rezervace Getsemanka a přírodní rezervace Na skalách (Čáka 2010).

- Obce a města v jižních Brdech
  - CHKO Brdy
  - MCHÚ
  - EVL
  - Silnice**
  - 3. třída
  - 4. třída
- 1 - PR Fajmanovy skály a Klenky
  - 2 - PR Getsemanka
  - 3 - PP Hřebenec
  - 4 - PR Chynínské buky
  - 5 - PR Kokšín
  - 6 - PP Míšovské buky
  - 7 - PR Na skalách
  - 8 - PP Třemešný vrch
  - 9 - EVL Bradava
  - 10 - EVL Niva Kotelského potoka
  - 11 - EVL Teslíny
  - 12 - EVL Třemšín a Hřebence
  - 13 - EVL V Úličkách
  - 14 - EVL Závěšinský potok

Natálie Kantnerová, 5.3.2019
Zdroj: ArcCR500, AOPK ČR

Obr. č. 1: Zájmové území jižních Brd

3 Rozbor literatury

Na začátku práce je potřeba popsat a vysvětlit důležité pojmy, které se týkají cestovního ruchu, ochrany přírody a jejich vzájemného vztahu. V této kapitole je proveden rozbor obecné literatury. Rozbor metodické literatury je uveden u následujících kapitol věnujících se zpracování cílů této práce.

3.1 Ochrana přírody a chráněné území

Ochranu přírody lze chápat jako cílevědomou lidskou činnost, která vede k uchování přírodních zdrojů (fauna, flóra, geologické celky, ekosystémy atd.). Tuto činnost provádí stát, orgány ochrany přírody, ale i fyzické či právnické osoby (Zelenka, Pásková 2012). Ochrana přírody má dva základní cíle. Prvním cílem je udržování a vytváření územního systému ekologické stability. Druhý cíl je stanoven jako zachování druhové rozmanitosti (Máchal, Husták 2001).

Chráněné území je podle IUCN definováno jako geografický prostor, který je spravován a řízen právními prostředky. Slouží k dlouhodobé ochraně veškerých hodnot území (IUCN 2019a). Toto území je chráněno pro svou významnou přírodní, estetickou a kulturní hodnotu. V různých státech rozdělují chráněná území do odlišných kategorií.

V České Republice jsou chráněná území rozdělena do šesti kategorií na základě zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. Tento zákon území rozděluje na maloplošná a velkoplošná chráněná území. Mezi velkoplošná chráněná území patří národní parky a chráněné krajinné oblasti. Do maloplošných chráněných území spadá národní přírodní památka, národní přírodní rezervace, přírodní památka a přírodní rezervace (Zelenka, Pásková 2012).

Podle Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) jsou chráněná území rozdělována do šesti kategorií. Pro nás jsou podstatné tři kategorie. Celé území jižních Brd spadá do kategorie V. - Chráněná krajinná oblast. Maloplošná chráněná území, která jsou v této práci hodnocena, spadají do kategorie III. - Přírodní památka a kategorie IV. - Oblast ochrany biotopů/druhů (ProtectedPlanet 2014-2019).

3.2 Chráněná krajinná oblast

Podle Mezinárodního svazu ochrany přírody je chráněná krajinná oblast řazena do kategorie V. Tato kategorie definuje území jako část zemského celku, který má odlišnou ekologickou, biologickou i kulturní hodnotu. Pomocí řízených postupů se lidé snaží zachovat biodiverzitu těchto území, vytvářet příležitosti pro rekreaci a cestovní ruch, ochraňovat silně využívanou krajinu apod. (IUCN 2019b).

V České republice je chráněná krajinná oblast definována zákonem o ochraně přírody a krajiny. Je definována konkrétně jako *„rozsáhlé území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení“* (Zákon č. 114/1992 Sb.). Využití CHKO pro rekreaci a turismus je možné v případě, že člověk nepoškozuje hodnoty těchto oblastí (Zelenka, Pásková 2012).

Chráněné krajinné oblasti jsou rozděleny do 4 zón, kterými se stanovují podmínky hospodaření a využívání přírodního potenciálu (AOPK ČR 2019a). V první zóně jsou přirozené a polopřirozené lesní plochy nepozměněné člověkem. Péče je zde zaměřena na jemné formy hospodaření. Tato zóna je nejpřísnější a mívá velmi malý podíl v CHKO. Druhá zóna zahrnuje lesní porosty s výrazně změněnou lesní skladbou. Je zde preferována přirozená obnova. Do třetí zóny patří hospodářské lesy proložené loukami a pastvinami s občasnou zástavbou. Cílem je zlepšení krajinného rázu. A v poslední čtvrté zóně se nachází oblasti, které jsou souvisle zastavěné v návaznosti na zemědělskou plochu (AOPK ČR 2012-2013). Ve sledovaném území jižních Brd se nacházejí všechny 4 zóny ochrany. Na většině území převažuje zóna tři, ostatní zóny jsou přibližně ve stejném rozsahu (AOPK ČR 2019a).

Součástí CHKO jsou zpravidla i maloplošná chráněná území (Zelenka, Pásková 2012). V jižních Brdech jsou to konkrétně tři přírodní památky a pět přírodních rezervací.

3.3 Maloplošné chráněné území

Maloplošná chráněná území podle kategorizace IUCN nejvíce odpovídají kategorii třetí a čtvrté. Kategorie číslo III je popsána jako přírodní památka. Je to oblast malého rozsahu s často vysokou návštěvností. Lze sem zahrnout přírodní geologické úkazy,

kulturně ovlivněné přírodní prvky (jeskyně), přírodní kulturní památky a kulturní místa s biologickou rozmanitostí. Do této třídy patří v jižních Brdech jedna přírodní památka, jedna přírodní rezervace a jedna evropsky významná lokalita. Kategorie IV je zaměřena na ochranu ohroženého druhu (fauny či flory) nebo vzácného či ohroženého stanoviště. V jižních Brdech do této třídy patří dvě přírodní památky a čtyři přírodní rezervace (IUCN 2019b).

Podle českého zákona o ochraně přírody a krajiny se maloplošná chráněná území rozdělují na čtyři typy, a to národní přírodní památka, národní přírodní rezervace, přírodní památka a přírodní rezervace (Zákon č. 114/1992 Sb.). Pro tuto práci je pro nás podstatná přírodní památka (PP) a přírodní rezervace (PR).

Přírodní památka je zpravidla malý geologický či geomorfologický útvar nebo naleziště vzácných nerostů. Toto území má regionální ekologický, vědecký nebo estetický význam. Přírodní památka bývá často doplňkem velkoplošných chráněných území. PP představuje přírodní atraktivitu, která lidi vybízí k cestování (Zelenka, Pásková 2012). V jižních Brdech se nachází tři přírodní památky.

Přírodní rezervace je v ČR definována jako malé území se shlukem přírodních hodnot s typickými ekosystémy pro danou oblast. Tyto chráněné území mohou být zřízeny příslušnými krajskými úřady. V terénu jsou území označeny tabulkou s nápisem „Přírodní rezervace“ a hranice jsou vyznačeny na stromech dvojitým červeným pruhem (Zelenka, Pásková 2012). V jižních Brdech se nachází pět přírodních rezervací.

3.4 Evropsky významné lokality

EVL jsou chráněná území, která spadají pod soustavu NATURA 2000. Do NATURY 2000 spadají chráněná území, která jsou vytvářena podle jednotných pravidel na území celé Evropské unie. Cílem je zabezpečovat ochranu fauny, flóry a stanovišť, která jsou z evropského pohledu nejcennější a nejvíce ohrožená. NATURU 2000 tvoří evropsky významné lokality a ptačí oblasti (AOPK ČR 2006). V České republice je evropsky významná lokalita podložena evropskou směrnicí o stanovištích v zákoně o ochraně přírody a krajiny (AOPK ČR 2006).

Na území celé České republiky se nachází 1 112 evropsky významných lokalit o rozloze 7 951 km² (10 % území ČR). V jižních Brdech se nachází šest evropsky významných lokalit.

EVL vznikají tak, že si stát nejprve vytvoří tzv. národní seznam, který následně předloží Evropské komisi. Tato komise rozhoduje a popřípadě přijímá území do tzv. evropského seznamu (AOPK ČR 2006).

3.5 Cestovní ruch

V mezinárodně uznávané definici se uvádí, že cestovní ruch je činnost, při které lidé cestují za účelem zábavy, rekreace, vzdělávání či práce. Lidé pobývají mimo své obvyklé prostředí (bydliště respondenta) po dobu kratší než jeden rok (Zelenka, Pásková 2012).

Existuje mnoho druhů cestovního ruchu. Úplně základní rozdělení cestovního ruchu je na domácí CR a výjezdový CR (ČSÚ 2004). V knize Výkladový slovník cestovního ruchu (Vystoupil, Šauer aj. 2011) se uvádí, že druhů CR existuje 98. Jsou zde řazeny druhy jako baťůžkový CR, kaňonový CR, lunární CR nebo sexuální CR. V knize Geografie cestovního ruchu České republiky (Vystoupil, Šauer aj. 2011) je uvedeno sice méně druhů cestovního ruchu, ale za to jsou to druhy více vystihující. Zde je cestovní ruch rozdělen na venkovský a městský. Dále na kongresový a veletržní CR, lázeňství, zimní rekreace a vinařský cestovní ruch.

Pro tuto práci je třeba zmínit cestovní ruch venkovský. Do tohoto typu CR spadá vícedenní pobyt a rekreační aktivity na venkově. Těmito aktivitami může být pěší turistika, projížďky na kole nebo koni, péče o domácí zvířata na farmě apod. (Vystoupil, Šauer aj. 2011). Tento typ cestovního ruchu lze označit za šetrný (Vystoupil, Šauer aj. 2011). Šetrný cestovní ruch je takový, který se zaměřuje na kvalitu zážitku, respektuje potřeby místní komunity a zaměstnává místní obyvatele. Základem jsou aktivity, které poukazují na charakter místa (Doubnerová 2008).

Také je potřeba připomenout rozdělení návštěvníků na dva druhy. Tyto dva typy se dělí podle délky pobytu mimo obvyklé prostředí. Obecně tedy pojem návštěvník představuje člověka, který cestuje na místo mimo obvyklé prostředí za účelem jiným než vykonávání pracovní výdělečné činnosti. Pojem turista je definován člověk, který v

rámci cestovního ruchu alespoň jednou přenocuje mimo obvyklé prostředí. Pokud turista přenocuje více než třikrát, jde o turistu na dovolené. A druhým typem je jednodenní návštěvník (též výletník), který se účastní CR po dobu kratší 24 hodin a bez přespání v navštíveném území (Királ'ová 2003).

3.6 Vztah cestovního ruchu a chráněného území

Hlavní konfrontací mezi cestovním ruchem a ochranou přírody je fakt, že cestovní ruch je tržně orientovanou oblastí a naopak management chráněného území je limitován zákony a řízen veřejnou správou (Kettunen, Brink 2013).

V oblasti vzájemného vztahu cestovního ruchu a chráněného území jsou důležité manažerské techniky a nástroje. Těmi je strategické plánování, územní studie, udržitelný rozvoj území aj. (Doubnerová 2008). V jižních Brdech k těmto účelům slouží Interpretací plán Brdy, Plán péče o CHKO Brdy a Územní studie Brdy. Tyto dokumenty budou rozebrány v kapitole 7.

Na území je potřeba pohlížet jak z pohledu cestovního ruchu, kde je pro nás CHÚ zdrojem informací, zkušeností a zážitků, tak ochrany přírody. Ochrana přírody je nástroj, který chrání cenný ekosystém a jedinečné území (Doubnerová 2008).

Existují také limity pro rozvoj cestovního ruchu v chráněném území. Jsou to především limity:

a) Kapacita území

Každé území má omezenou únosnou kapacitu. Aktéři CR se snaží zvyšovat ekonomické přínosy tím, že více propagují území. Ale území je pro návštěvníka atraktivní pouze když je zachovalé, a proto je potřeba udržovat návštěvníky na únosné kapacitě. Pokud se tato hranice překročí, nastává problém pro návštěvníky i pro přírodu. V přírodě se začnou ničit ekosystémy a návštěvníky přestane bavit jezdit na přelidněné místo (Doubnerová 2008).

b) Akceptovatelná změna

Jde o nalezení hranice mezi přírodními hodnotami a ekonomickým rozvojem. Toto hledání probíhá formou analýzy území, identifikací ochrany přírody (mapování území) a následného vyjádření výsledků pomocí měřitelných indikátorů. Dále dochází k novému návrhu, který bude v souladu s přírodou i cestovním ruchem. Jde tedy o

správné nastavení veškeré infrastruktury (informační centra, cesty, odpočívadla, parkoviště atd.) (Doubnerová 2008).

Dopady cestovního ruchu na chráněné území jsou kladné i záporné. Mezi kladné patří růst environmentální gramotnosti (zájem o témata ochrany), zájem o ochranu přírody a kulturní dědictví a lepší využití místních zdrojů. Mezi zápory lze řadit vyšší dopravní zátěž, znečištění prostředí, hluk nebo vyšší produkce odpadu (Doubnerová 2008).

4 Metodika

Na úplném začátku bylo zásadní vymezit území pro tuto bakalářskou práci. Území jsem vymezila podle obecně známého rozdělení Brd nikoliv podle biogeografických celků. Dále jsem v teoretické části práce definovala a vysvětlila některé zásadní pojmy týkající se ochrany přírody a cestovního ruchu. Vysvětlení bylo napsáno na základě sběru sekundárních informací prostřednictvím odborné literatury. Rozbor metodické literatury jsem uvedla u jednotlivých kapitol v praktické části práce.

V praktické části bakalářské práce bylo ke splnění prvního dílčího cíle *Posouzení vlivu vzniku CHKO na cestovní ruch* využito dotazníkové šetření, z něhož se některé rozhovory uskutečnily osobní schůzkou. Toto šetření jsem provedla se zástupci obcí a informačních center. Se třemi zástupci obcí byla domluvena osobní schůzka. Čtyři zástupci obcí osobní schůzku odmítli, proto proběhla komunikace přes email. V informačních centrech se uskutečnily osobní rozhovory. Ze získaných informací jsem zaznamenala výsledky pomocí hromadného shrnutí a následného porovnání v tabulce. V téže kapitole bylo provedeno porovnání odpovědí dvou dotčených obcí z roku 2016 a 2019.

Ke splnění druhého dílčího cíle *Ohodnocení potenciálu a rizik maloplošných chráněných území a evropsky významných lokalit pro cestovní ruch* jsem využila již výše uvedené rozhovory, a především terénní výzkum. Terénní výzkum proběhl ve všech maloplošných chráněných územích a evropsky významných lokalitách na území jižních Brd, a to v období od září 2018 do března 2019. V terénu jsem hodnotila lokalizační předpoklady, a to podle kritérií zvolených na základě literatury - výhled (vrch), vodní plocha/vodní tok, skála a vegetace. Dále byly hodnoceny realizační předpoklady – cykloturistická, automobilová a autobusová dostupnost. Na základě těchto předpokladů jsem stanovila, pro jaký typ návštěvníků je území vhodné. Jako třetí jsem zhodnotila rizika vlivu cestovního ruchu na přírodu. Výsledky tohoto šetření byly vyhodnoceny formou tabulek. V tabulkách bylo ohodnoceno území kvantifikací. Tabulky s doplňujícím komentářem ke kvantifikaci jsem umístila do příloh této práce. Kvantifikační hodnocení bylo následující:

Potenciál/rizika

••• významné; •• méně významné/znepokojující; • zanedbatelné; x žádné

Poté jsem pomocí syntézy výsledků slovně ohodnotila každé zájmové území zvlášť. Také jsem vytvořila čtyři mapy v programu ArcGIS. Dvě orientační mapy byly dány ke kapitolám věnujícím se hodnocení MCHÚ a EVL. Druhé dvě mapy, které obsahují fotografie jednotlivých území, jsem přidala do příloh.

Pro splnění třetího a zároveň posledního dílčího cíle *Navržení opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody* jsem využila několik zdrojů. Prvním zdrojem pro navržení opatření byly názory od zástupců obcí a pracovníků informačních center. Dále provedený terénní výzkum ve všech MCHÚ a EVL. Posledním využitým zdrojem pro splnění tohoto cíle byla analýza územní dokumentace. Vybrala jsem tři nejdůležitější dokumenty zabývající se CHKO Brdy. Syntézou terénního šetření a dotazníkového šetření jsem stanovila návrhy na rozvoj cestovního ruchu s propojením s ochranou přírody. Tyto opatření jsem následně porovnála s návrhy v územních studiích. Po komparaci došlo k výslednému návrhu třech opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody. Ke každému návrhu jsem vytvořila mapu v programu ArcGIS. Ve zmiňovaném geografickém informačním systému pro vytvoření map jsem použila data z AOPK ČR, ČÚZK a ArcČR500.

5 Výsledky hodnocení potenciálu a rizik využití MCHÚ a EVL pro cestovní ruch

Tato kapitola se zaměřuje na zhodnocení potenciálu a rizik využití přírodních rezervací, přírodních památek a evropsky významných lokalit pro cestovní ruch. Dále je zde uveden realizační potenciál pro tato chráněná území. Nejprve je proveden rozbor metodické literatury a stanovení kritérií pro hodnocení MCHÚ a EVL. Pod jednotlivými kritérii jsou tabulky s výsledky hodnocení. U potenciálu a rizik jsou uvedeny tabulky s kvantifikačním hodnocením. Tabulky se slovním komentářem ke kvantifikaci byly dány do příloh (příloha A-G).

5.1 Potenciál

Potenciál cestovního ruchu je označován jako celková hodnota všech předpokladů CR (Zelenka, Pásková 2012). Předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu je velké množství a dělí se různými způsoby. Obecně je lze rozřadit na předpoklady lokalizační a realizační (Bína 2002). Tyto dvě hlavní skupiny se dále rozdělují. Lokalizační předpoklady se dělí na přírodní a kulturně-historické, realizační předpoklady na komunikační a materiálně technické (Vystoupil, Šauer aj. 2011).

5.1.1 Lokalizační předpoklady

Lokalizační předpoklady jsou nezbytné pro rozvoj cestovního ruchu. Rozdělují se na přírodní (fauna, flóra, reliéf, přírodní úkazy, chráněná území přírody) a kulturně-historické (lidové tradice, hrady, zámky, skanzeny atd.) (Zelenka, Pásková 2012, Kiráľová 2003).

Mezi kulturně historické předpoklady jižních Brd patří především Spálené Poříčí a jeho okolí. Nachází se zde renesanční zámek s prostory pro výstavy, tzv. Špejchar ve dvoře (zemědělská expozice). Také zde najdeme tři naučné stezky, které však nezasahují do chráněného území (Kopp aj. 2015).

Pro rozvoj cestovního ruchu v kontextu ochrany přírody je důležitý především předpoklad přírodního potenciálu. Přírodní předpoklad poukazuje, zda je v určitém území příroda a krajina pro návštěvníka atraktivní (Bína 2002).

V rámci lokalizačních předpokladů jsou u sledovaných MCHÚ a EVL hodnoceny přírodní atraktivita. Konkrétně jsou hodnoceny kritéria: vrch (výhled), vodní plochy/toky, skály a vegetace (Bartoš aj. 2011, Novotná 2007).

Tab. č. 1: Hodnocení atraktivity MCHÚ a EVL

MCHÚ	Výhled (vrch)	Vodní plocha/tok	Skála	Vegetace
Fajmanovy skály a Klenky	••	•	•••	•••
Getsemanka	x	••	••	x
Hřebenec	•••	•	•••	•••
Chynínské buky	x	x	x	••
Kokšín	•	••	x	••
Míšovské buky	•	x	x	x
Na skalách	••	••	••	x
Třemešný vrch	••	x	x	x
EVL				
Bradava	x	•••	•	x
Niva Kotelského potoka	x	•••	x	•
Teslíny	x	x	x	•
Třemšín a Hřebence	•••	x	•••	•••
V Úličkách	x	•••	x	•
Závišínský potok	x	••	x	x

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Kvantifikace:

••• významné; •• méně významné; • zanedbatelné; x žádné

5.1.2 Realizační předpoklady

Realizační předpoklady jsou takové, které lidem umožňují účastnit se cestovního ruchu. Tyto předpoklady se dále rozdělují na dopravní (pro koho je terén přístupný, dostupnost veřejnou či automobilovou dopravou) a materiálně technické (ubytování, stravování, atd.). Tyto předpoklady jsou méně důležité se srovnáním s lokalizačními (Bína 2002).

V rámci realizačních předpokladů jsou MCHÚ A EVL hodnocena v oblasti dopravních předpokladů. Je hodnocena dostupnost cykloturistické, autobusové a automobilové dopravy – nejbližší veřejná zastávka a nejbližší parkoviště. Jako druhé kritérium pro

hodnocení je přístupnost (pro jaký typ návštěvníků je místo vhodné) (Zelenka, Pásková 2012). Hodnocení je provedeno na základě terénního šetření.

Typy návštěvníků: (Bína 2002, Komossa aj. 2018, Kopp aj. 2015)

Výletník orientovaný na přírodu vyhledává přírodu bez znečištění, klid od civilizace, zajímavou a chráněnou krajinu. Při výběru výletu hraje příroda velmi velký význam.

Výletník s příležitostným zájmem o přírodu vyhledává rovinnatý a snadno přístupný terén. Zajímá ho malebná krajina na pohled, včetně nepřírodních prvků. Při výběru lokality výletu nehraje příroda moc velký význam.

Výletník orientovaný na vzdělávání dává přednost kulturnímu a historickému kontextu v přírodě. Vyhledává chráněnou faunu a floru, oblasti s informačními tabulemi. Při výběru destinace výletu má příroda velký význam.

Výletník zaměřený na sport a dobrodružství hledá v přírodě možnosti pro různé aktivity. Tento typ výletníka vnímá krajinu pouze jako pozadí a při výběru výletů má příroda malý význam.

Terénní cyklista jezdí zpravidla na horských kolech a vyhledává nezpevněné cesty se členitým terénem. Nejvhodnější jsou to tyto cyklisty v rámci chráněných území nezpevněné šterkové cesty.

Silniční cyklista jezdí zpravidla na silničním kole a vyhledává uměle vytvořené cesty se zpevněným terénem. Nejvhodnější jsou pro cyklisty asfaltové cesty bez šterku a nerovností.

Tab. č. 2: Realizační předpoklady MCHÚ a EVL – dostupnost

MCHÚ	Cykloturistická	Automobilová	Autobusová
Fajmanovy skály a Klenky	Přímo okolo území vede cyklostezka č. 2168. Ta vede ze Středních Brd, přes Míšov k Mladému Smolivci.	Značené parkoviště „Parkoviště pro návštěvníky lesa“ je na kraji lesa v obci Chynín (3,1 km).	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Chynín (3,1 km), kde jede autobus třikrát denně (o víkendu jednou) směrem na Nezvěstice a Mladý Smolivec.
Getsemanka	Okolo Getsemanky vede asfaltová cesta spojující Teslíny a Hutě pod Třemšínem. Není značena jako cyklostezka.	Území je nejbližší dostupné z Hutí pod Třemšínem, kde není žádné značené parkoviště. Auta stojí podél lesa za obcí (u bývalého kempu Duha - nyní vidina znovuotevření).	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Teslíny (3,2 km). Dvakrát denně (včetně víkendu) zde jezdí spoj Rožmitál pod Třemšínem-Plzeň a jednou denně (včetně víkendu) autobus Teslíny-Příbram.
Hřebenec	K území nevede žádná zpevněná cesta. Z jedné strany lokality vede jen vyšlapaná pěšina. Z druhé strany je šterková cesta porostlá trávou.	Území je nejbližší dostupné z Hutí pod Třemšínem, kde není žádné značené parkoviště. Auta stojí podél lesa za obcí (u bývalého kempu Duha – nyní vidina znovuotevření).	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Hutě pod Třemšínem (4 km). Jezdí zde osmkrát denně spoj (jen pracovní dny) Kasejovice-Rožmitál pod Třemšínem a pětkrát denně (pouze všední dny) spoj Rožmitál pod Třemšínem-Hvožd'any.
Chynínské buky	Ve vzdálenosti 400 metrů od území vede cyklostezka č. 2168. Přímo k rezervaci vede šterková cesta a podél rezervace cesta zarostlá travinami.	Značené parkoviště „Parkoviště pro návštěvníky lesa“ je na kraji lesa v obci Chynín (4 km).	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Chynín (4 km), kde jede autobus třikrát denně (o víkendu jednou) směrem na Nezvěstice a Mladý Smolivec.

MCHÚ	Cykloturistická	Automobilová	Autobusová
Kokšín	770 metrů od území vede cyklostezka č. 2147 spojující Skořice a Blovice. Dále k území vede štěrková cesta.	Lze zaparkovat v centru Hořehled. Ke Kokšínu to jsou 3 km. Na kraji obce není místo na stání ani u lesa.	Nejbližší autobusová zastávka je v Hořehledech (3,6 km). Autobus zde jede třikrát denně (o víkendu dvakrát) ve směru Míšov-Plzeň, jednou denně (včetně víkendu) Plzeň-Křečovice a čtyřikrát denně (v pracovní dny Míšov-Spálené Poříčí).
Míšovské buky	200 metrů od území vede cyklostezka č. 2168. Dále k území vede vyšlapaná, místy kamenitá cestička.	V Míšově při hlavní silnici je parkování u občerstvení „Gril Míšov“. Od PP jsou to 2 km.	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Míšov (3,3 km). Autobus zde jede třikrát denně (o víkendu dvakrát) ve směru Míšov-Plzeň, jednou denně (včetně víkendu) Plzeň-Křečovice a čtyřikrát denně (v pracovní dny Míšov-Spálené Poříčí).
Na skalách	Okolo Getsemanky vede asfaltová cesta spojující Teslíny a Hutě pod Třemšínem. Není značena jako cyklostezka.	Území je nejbliže dostupné z Hutí pod Třemšínem, kde není žádné značené parkoviště. Auta stojí podél lesa za obcí (u bývalého kempu Duha - nyní vidina znovuotevření).	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Teslíny (3 km). Dvakrát denně (včetně víkendu) zde jezdí spoj Rožmitál pod Třemšínem-Plzeň a jednou denně (včetně víkendu) autobus Teslíny-Příbram.
Třemešný vrch	300 metrů od území je štěrková cesta. Dále k území vede cesta zarostlá travinami.	Automobil lze zaparkovat na okraji lesní cesty, asi 1,5 km od území (Obecně velmi špatně dostupně CHÚ.).	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Hutě pod Třemšínem (3,7 km). Jezdí zde osmkrát denně spoj (jen pracovní dny) Kasejovice-Rožmitál pod Třemšínem a pětkrát denně (pouze všední dny) spoj Rožmitál pod Třemšínem-Hvožd'any.

EVL			
Bradava	Potok je na dvou místech křižován cyklostezkami č. 2147 a 2168. Jinak teče skrz les.	Automobil lze zaparkovat u restaurace v Borovně, v obci Míšov nebo někde podél lesa.	Nejbližší autobusová zastávka je v Hořehledech (750 m). Autobus zde jede třikrát denně (o víkendu dvakrát) ve směru Míšov-Plzeň, jednou denně (včetně víkendu) Plzeň-Křečovice a čtyřikrát denně (v pracovní dny Míšov-Spálené Poříčí). Lze také využít autobusovou zastávku v Borovně či Míšově.
Niva Kotelského potoka	Skrz území vede asfaltová komunikace spojující Věšín a Hutě pod Třemšínem. Není nijak značena.	Místo na parkování je vedle hasičské zbrojnice v obci Hutě pod Třemšínem.	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Hutě pod Třemšínem (300 metrů). Jezdí zde osmkrát denně spoj (jen pracovní dny) Kasejovice-Rožmitál pod Třemšínem a pětkrát denně (pouze všední dny) spoj Rožmitál pod Třemšínem-Hvožd'any.
Teslíny	V území začíná/končí cyklostezka č. 2275.	Prostorná plocha na parkování se nachází vedle autobusové zastávky v obci Teslíny.	Nejbližší autobusová zastávka je v obci Teslíny. Dvakrát denně (včetně víkendu) zde jezdí spoj Rožmitál pod Třemšínem-Plzeň a jednou denně (včetně víkendu) autobus Teslíny-Příbram.
Třemšín a Hřebence	V území je několik cest štěrkových a zarostlých travinami.	Auto lze zaparkovat podél lesa na okraji obcí Hutě pod Třemšínem, Roželov nebo Mýta.	Zde se nachází dvě blízké autobusové zastávky. První je v obci Hutě pod Třemšínem (300 metrů). Jezdí zde osmkrát denně spoj (jen pracovní dny) Kasejovice-Rožmitál pod Třemšínem a pětkrát denně (pouze všední dny) spoj Rožmitál pod Třemšínem-Hvožd'any. Druhá je v obci Roželov, kde jede autobus dvakrát denně (jen všední dny) ve směru Rožmitál pod Třemšínem-Hvožd'any.

EVL	Cykloturistická	Automobilová	Autobusová
V Úličkách	V území vede jediná pěšina, a to štěrková k rybníku.	Parkování je možné v obci Železný Újezd nebo Chynín.	Nejblíže je zastávka v obci Železný Újezd (1 km). Autobus zde jede šestkrát denně (v pracovní dny) směrem Blovice-Čížkov a dvakrát denně (v pracovní dny) směr Nezvěstice-Mladý Smolivec.
Závišínský potok	Území v jednom místě protíná komunikace spojující Rožmitál pod Třemšínem a Mladý Smolivec.	Tato EVL je obecně špatně dostupná. Automobil lze nechat podél místní komunikace vedoucí po okraji CHKO.	Nejbližší zastávka je v obci Roželov (2 km), kde jede autobus dvakrát denně (jen všední dny) ve směru Rožmitál pod Třemšínem – Hvožd'any.

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Tab. č. 3: Realizační předpoklady MCHÚ a EVL – typ návštěvníka

MCHÚ	Typ návštěvníka
Fajmanovy skály a Klenky	
Getsemanka	
Hřebenec	
Chynínské buky	
Kokšín	
Míšovské buky	
Na skalách	
Třemešný vrch	
EVL	
Bradava	
Niva Kotelského potoka	
Teslíny	
Třemšín a Hřebence	
V Úličkách	
Závišínský potok	

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Výletník orientovaný na přírodu.....

Výletník s příležitostným zájmem o přírodu.....

Výletník orientovaný na vzdělávání.....

Výletník zaměřený na sport a dobrodružství.....

Terénní cyklista.....

Silniční cyklista.....

5.2 Rizika vlivu cestovního ruchu na přírodu

Riziky jsou různé ovlivnitelné i neovlivnitelné faktory, které ohrožují realizaci cestovního ruchu, majetek nebo zdraví. Mezi tyto faktory lze řadit fyzicko-geografické, ekonomické, sociální atd. (Zelenka, Pásková 2012).

V této práci je podstatný především dopad cestovního ruchu na životní prostředí. Negativní dopad na životní prostředí se projevuje tehdy, když počet návštěvníků překročí míru únosnosti prostředí. Jedná se tedy o fyzickou únosnou kapacitu, která určuje maximální počet návštěvníků, jaké území pojme, než dojde k jeho poničení. Tento maximální počet osob však snese destinace jen nárazově. Životní prostředí není schopno snášet maximální fyzickou únosnou kapacitu dlouhodobě (Királ'ová 2003).

V okamžiku překročení fyzické únosné kapacity příroda ztrácí schopnost vypořádat se s znečištěním bez viditelných změn nebo dokonce bez úplného zničení. Nejvíce se projevuje nadměrné využívání a znečišťování přírodního prostředí. Konkrétně jsou to problémy jako eroze půdy a cest, zamoření půd a vod, hluk, vznik lesních požárů, ničení rostlinných a živočišných druhů (Királ'ová 2003).

Cestovní ruch přispívá na znečištění životního prostředí přímo i nepřímo. Za přímé prostředky lze považovat bezprostřední dopady aktivit cestovního ruchu. Jako nepřímý znečišťovatel je označena spotřeba zdrojů, které byly na území vytěženy, vypěstovány nebo vyrobeny (Pásková 2014).

V rámci rizik (ohrožení) je v této práci hodnocena eroze, znečištění vodního toku (vodní plochy) a obecné ničení přírodních hodnot (Novotná 2007). Hodnocení je provedeno na základě terénního šetření.

Eroze je proces, kdy dochází k narušování přírodního povrchu působením větru, vody, sněhu, ale i živých organismů včetně člověka. Mezi činitele eroze patří i prohlubování či rozšiřování cest a chození mimo značené cesty (Pásková 2014).

Dalším a možná největším problémem je destrukce území poškozováním přírodních hodnot člověkem. Jde o druh vandalismu, kdy lidé nepovoleně loví zvěř (zejména ryby), trhají chráněné rostliny, obrušují skalní útvary chůzí po nich, zakládají ohniště či zahazují odpadky (Pásková 2014).

Tab. č. 4: Hodnocení rizik vlivu cestovního ruchu na přírodu v MCHÚ a EVL

MCHÚ	Eroze půdy a cest	Znečištění vodní plochy/toku	Poničení přírodních hodnot
Fajmanovy skály a Klenky	••	•	•••
Getsemanka	•	x	•
Hřebenec	•	-	•••
Chynínské buky	x	-	x
Kokšín	x	x	•
Míšovské buky	x	-	x
Na skalách	•	x	••
Třemešný vrch	x	-	x
EVL			
Bradava	•	••	•
Niva Kotelského potoka	x	••	x
Teslíny	x	-	••
Třemšín a Hřebence	••	-	••
V Úličkách	x	•	x
Závišínský potok	x	x	x

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Kvantifikace:

••• významné; •• znepokojující; • zanedbatelné; x žádné; - v lokalitě není žádná voda

5.3 Realizační potenciál zájmových lokalit

V této podkapitole jsou popsána kritéria pro hodnocení maloplošných chráněných území a evropsky významných lokalit v rámci aktuálního zapojení těchto území do cestovního ruchu.

Je zde hodnocena dostupnost k území po turisticky značených trasách, existence informační tabule u chráněného území, existence mobiliáře a zapojení lokality do hry geocaching.

Turistické značení (pěší značení i cyklistické značení) v jižních Brdech dělá a obnovuje Klub českých turistů. Pěší trasy jsou značeny pásovými značkami tvořenými ze třech vodorovných pruhů. Dva vnější pruhy jsou vždy bílé, aby značku zvýrazňovaly a

prostřední pruh je barevný dle významu trasy. Červeně jsou značeny dálkové trasy, modře jsou významné trasy, zeleně místní trasy a žlutě se označují krátké trasy a spojovací cesty. Cyklistické značení dělíme na cyklotrasy a cykloturistické trasy. Značky všech tras mají žlutý podklad. Cyklotrasy jsou vedeny po zpevněných cestách a jsou označeny tabulkami se symbolem kola. Cykloturistické trasy vedou po nezpevněném terénu a jsou značeny podobnými značkami jako pěší trasy, jenom vnější pruhy jsou žluté (Indrová, Houška, Petrů 2011).

Geocaching je celosvětová hra, která vás vytáhne do přírody a dovede vás na nová a zajímavá místa. Hra spočívá v hledání krabiček (keší) schovaných v přírodě pomocí jejich zeměpisných souřadnic. Při hledání lze využít GPS přijímače nebo mobilní telefon. Na celém světě je zhruba dva miliony keší. Keše mají různé velikosti, tvary i obtížnosti (Geocaching 2000-2019).

Všechna kritéria jsou hodnocena na základě terénního výzkumu v MCHÚ a EVL.

Tab. č. 5: Realizační potenciál zájmového území MCHÚ a EVL

MCHÚ	Turistické trasy	Informační tabule	Mobiliář	Počet kešek (geocaching)
Fajmanovy skály a Klenky	Okolo rezervace vede asfaltová cesta značená pouze jako cyklostezka. Nejbližší turistická trasa vede 1 km od území, a to červená spojující Míšov a Třemšín.	Ano, je zde tabule od Plzeňského kraje.	U parkoviště v Chyníně jsou zastřešené lavice se stolem.	Přímo v PR jsou 2 kešky.
Getsemanka	Přímo okolo rezervace vede žlutá turistická trasa, po které lze přijít z Hutí pod Třemšínem a pokračovat na vrch Třemšín.	Ano, je zde informační tabule od Lesů ČR.	Není	Po cestě z Hutí pod Třemšínem k PR jsou 2 kešky.
Hřebenec	Přímo k tomuto území nevede žádná značená trasa. Poblíž se nachází žlutá a zelená turistická trasa vedoucí na vrch Třemšín.	Ano, jsou zde dvě tabule - jedna od Lesů ČR, druhá od Středočeského kraje.	Není	Přímo v PP je 1 keška.
Chynínské buky	Přímo k území nevede žádná značená cesta. Zhruba 80 metrů za hranicí území prochází červená turistická trasa z Míšov na vrch Třemšín.	Není	U parkoviště v Chyníně jsou zastřešené lavice se stolem.	Přímo v PR je 1 keška.
Kokšín	300 metrů od území vede zelená turistická trasa propojující Míšov a Spálené Poříčí.	Ano, je zde tabule od Plzeňského kraje.	Jsou zde zastřešené lavice a stůl.	Těsně za hranicemi PR jsou 2 kešky.

MCHÚ	Turistické trasy	Informační tabule	Mobiliář	Počet kešek (geocaching)
Míšovské buky	30 metrů od území prochází červená turistická trasa propojující Míšov a vrch Třemšín.	Není	Po cestě z Míšova do PP jsou dřevěné lavice a stůl.	Žádná
Na skalách	Přímo okolo rezervace vede žlutá turistická trasa po které lze přijít z Hutí pod Třemšínem a pokračovat na vrch Třemšín.	Ano, je zde tabule od Středočeského kraje.	Při cestě z Hutí pod Třemšínem do PR jsou dřevěné lavice a stůl.	Přímo v území PR je 1 keška.
Třemešný vrch	Do PP nevede žádná cesta, natož značená. 300 metrů od území prochází modrá turistická trasa procházející Březnice-vrch Třemšín-Kasejovice	Není	Není	Žádná
EVL				
Bradava	V Hořehledech jde podél toku 900 metrů zelená turistická trasa, V Borovně kopíruje 1km potok žlutá turistická trasa a v Míšově potok protíná zelená trasa jdoucí z Hořehled.	Informační tabule je v Hořehledech, Míšově, Mítově, Nezvěsticích a Nových Mitrovicích. Tabule je od Eea Grants.	Občerstvení se nachází pouze v obci Míšov.	Přímo v území EVL jsou 2 kešky.
Niva Kotelského potoka	Přes území nevede žádná značená trasa.	Není	Není	Přímo v území EVL jsou 2 kešky.
Teslíny	Prochází zde zelená turistická trasa kolem Padrťských rybníků do Rožmitálu pod Třemšínem.	Není	Jsou zde lavičky u autobusové zastávky.	Žádná

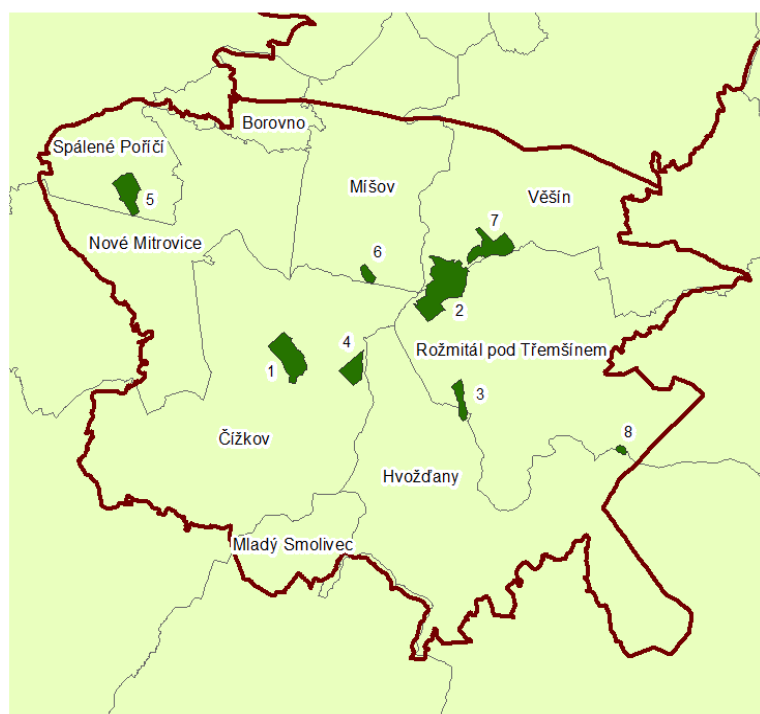

Třemšín a Hřebence	Přes Hřebence nejde žádná značená trasa. A přes Třemšín je jich naopak velmi mnoho. Na vrch Třemšín vede 5 turistických tras.	Ano, informační tabule je na vrchu Třemšín.	Ano, tři zastřešená sezení jsou na vrchu Třemšín a jedno pod ním.	Přímo na území EVL jsou 4 kešky.
V Úličkách	Přes území nevede žádná značená trasa.	Není	Není	Žádná
Závišínský potok	Přes území nevede žádná značená trasa.	Není	Ano, sezení je u hlavní silnice u památníku padlých partyzánů.	Kousek od hranice EVL je 1 keška – u památníku s posezením.

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

5.4 Charakteristika a hodnocení maloplošných chráněných území

V této kapitole jsou popsány maloplošná chráněná území, která leží na území jižních Brd. Konkrétně jsou to tři přírodní památky a pět přírodních rezervací (Obr. č. 2). Nejprve jsou uvedeny základní informace o lokalitě. Dále jsou zmíněny předměty ochrany a návrhy zásahů převzaté z plánů ochrany lokalit od AOPK ČR. Na základě terénního šetření je u každého MCHÚ slově ohodnocen potenciál a rizika využití pro cestovní ruch. Mapa s lokalizací a současně fotografiemi MCHÚ je umístěna v přílohách této práce (příloha J).

- CHKO Brdy
- MCHÚ
- města a obce v CHKO

- 1 - PR Fajmanovy skály a Klenky
- 2 - PR Getsemanka
- 3 - PP Hřebenec
- 4 - PR Chynínské buky
- 5 - PR Kokšín
- 6 - PP Míšovské buky
- 7 - PR Na skalách
- 8 - PP Třemešný vrch

0 1 2 4 km

Natálie Kantnerová, 5.3.2019
Zdroj: ArcČR500, AOPK ČR

Obr. č. 2: Přírodní rezervace a přírodní parky na území jižních Brd

5.4.1 PR Fajmanovy skály a Klenky

Obr. č. 3: Přírodní rezervace Fajmanovy skály a Klenky, zdroj: foto autorka, 6. 10. 2018

Přírodní rezervace Fajmanovy skály a Klenky se nachází na jihozápadních svazích okolo Fajmanovy skály. Nejbližší obce Nové Mitrovce a Chynín jsou vzdálené 3 km. Toto území má rozlohu 29,35 ha a leží v nadmořské výšce 688-778 metrů. Tento prostor byl vyhlášen za přírodní rezervaci v roce 1955 s následnou novelizací v letech 1991 a 1999 (Zahradnický aj. 2004).

Na území najdeme výrazný buližníkový suk dlouhý přibližně 110 metrů a vysoký 5-7 metrů. Úpatí tohoto skalního útvaru je pokryto kamenným mořem. Také zde najdeme několik jiných skalek a kamenných sutí (Zahradnický aj. 2004, terénní výzkum).

Předmětem ochrany Fajmanových skal a Klenků jsou zbytky reliktních borů a jedlobučin. Dále zbytek přirozených lesních ekosystémů, především borů na buližníkových skalách. Také zbytek horského porostu jedlí, které přechází na okrajích do smíšeného lesa s jedlí, smrkem a břízou. Jako cíl ochrany agentura ochrany přírody a krajiny České republiky uvádí zvýšení podílu dřeva, které se ponechá ke tlení. Dále je cílem ochrany udržení stavů spárkaté zvěře a zachování druhové diverzity. Na území se nachází zvláště chráněný druh živočicha, a to Vír velký (AOPK ČR 2019).

Na základě prozkoumání a zhodnocení území jsou dány návrhy zásahů pro ochranu přírodní rezervace. Mezi tyto návrhy patří šetření a podporování listnatých dřevin, zvýšení podílu dřeva ponechaného ke tlení, nekrmení zvěře v této oblasti, orientování obnovy lesa na původní listnaté dřeviny a jedlí, vyloučení holosečného hospodaření i v okolí rezervace (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je zde dobrá dostupnost pro návštěvníky s automobily a pro cyklisty. Autobusový spoj jede jen zřídka, což pro návštěvníky není výhodné. Velkým lákadlem pro ty, co mají rádi přírodu, vzdělání, ale i dobrodružství (včetně hry geocaching) jsou skalní útvary v přírodní rezervaci. Pro oko člověka jsou také zajímavé stromy rostoucí „ze skal“. Jediným problémem bývají lidé, kteří si neváží vzácné přírody a ať už úmyslně nebo neúmyslně ji ničí.

5.4.2 PR Getsemanka

Obr. č. 4: Přírodní rezervace Getsemanka, zdroj: foto autorka, 15. 9. 2018

Přírodní rezervace Getsemanka se nachází 3 km západně od obce Hutě pod Třemšínem. Území má rozlohu 27,8 ha a leží v nadmořské výšce 686-750 metrů. Přírodní rezervace byla na tomto místě vyhlášena v roce 1966 (Ložek aj. 2005).

Předmětem ochrany Getsemanky jsou fragmenty přirozených porostů horských bučin, olšin a suťových lesů. Z fauny a flóry je předmětem ochrany Cecatka chřásnatá (kriticky ohrožená), Oměj vlčí mor (ohrožený), Měsíčnice vytrvalá (ohrožená), Sýc rousný, Holub doupňák a Lejsek malý (silně ohrožené). Cílem ochrany rezervace je omezení nebo zmírnění vlivů, které samovolně působí na vývojové procesy. Jde tedy především o omezení vlivu člověka na CHÚ. Je potřeba obnovovat biotopy, které budou splňovat současné představy o stavu území neovlivněného člověkem (AOPK ČR 2019).

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky stanovila navrhované zásahy a činnosti v území. Mezi ně patří snaha o dosažení dřevinné skladby, která bude blízká přírodě. Jedná se zejména o snížení zastoupení smrku, douglasky a modřínu. Pokud

nedojde k přirozené obnově je potřeba zahájit podsadbu. Další návrh se týká těžby dřeva, při níž je vhodné šetřit keřové patro, výstavky, přestárlé jedince a část suchých stromů (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního šetření o území lze říci, že je dobrá dostupnost pro lidi s koly, ale i automobily. Rezervace může přilákat lidi se zájmem o chráněnou faunu a flóru a návštěvníky zabývající se hrou geocaching. Území je ohrožené nešetrným zacházením s technikou (vyjeté zabahněné koleje).

5.4.3 PP Hřebenec

Obr. č. 5: Přírodní památka Hřebenec, zdroj: foto autorka, 3. 11. 2018

Přírodní památka Hřebenec je 3 km od obce Hutě pod Třemšínem. Území má rozlohu 9,8 ha a nachází se v nadmořské výšce 715-754 metrů. Přírodní památka zde byla vyhlášena roku 1964 (Ložek aj. 2005).

Na území přírodní památky najdeme skalní výchoz a kamenné moře tvořené různě velkými balvany (v průměru od desítek centimetrů až po jeden metr). Kamenné moře se rozprostírá na západně orientovaném svahu po délce asi 300 metrů a šířce po spádnicí asi 50 metrů (Ložek aj. 2005, terénní výzkum).

Předmětem ochrany přírodní památky Hřebenec je vypreparovaný skalní výchoz, tvořící vyznačený geomorfologický prvek s porostem reliktního boru. Cílem ochrany je

zachování skalního výchozu a kamenného moře s rostoucí borovicí lesní, břízou pýřitou a bělokorou a jeřábem ptačím. Dále je potřeba zachovat porost přírodě blízký a tím umožnit hnízdění výra velkého. Z důvodu hnízdění je potřeba zamezit veřejnosti přístup na skály v období od prosince do července (AOPK ČR 2019).

Pro ochranu skalního útvaru jsou dány návrhy zásahů, a to odstranění náletových dřevin a neprovádění žádné dosadby. Mimo skalní výchoz je doporučeno eliminovat smrk a podpořit přirozené zmlazení lesa (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je dobře dostupné pro návštěvníky s automobily nebo cyklisty. Kdo by chtěl PP Hřebenec navštívit autobusem má možnost pouze ve všední dny. Návštěvníky do lokality mohou nalákat skalní útvary s výhledem za dobré viditelnosti na Šumavu, kamenné moře a hra geocaching. Malebnost výhledu dodávají kameny porostlé lišejníky a stromy rostoucí ze „skal“. Rizikem tohoto území jsou neukáznění návštěvníci, co vyšlapávají cestičky a lezou po skalách a kamenném moři.

5.4.4 PR Chynínské buky

Obr. č. 6: Přírodní rezervace Chynínské buky, zdroj: foto autorka, 6. 10. 2018

Přírodní rezervace Chynínské buky se nachází 4 km východně od obce Nové Mítrovce. Na jihovýchodě od rezervace nalezneme vrchol Nad Maráskem (800,5 m n.m.). Území má rozlohu 13,92 ha a leží v nadmořské výšce 730-768 metrů. Prostor byl vyhlášen za přírodní rezervaci v roce 1933 s novelizací v letech 1991 a 1999 (Zahradnický aj. 2004).

V přírodní rezervaci nalezneme zachovalý zbytek bukového lesa obklopeného smrkovou monokulturou (Zahradnický aj. 2004, terénní výzkum).

Předmětem ochrany přírodní rezervace Chynínské buky jsou zbytky reliktních borů a jedlobučin, starý bukový prales s bohatým podrostem. Dále bukový porost se smrkem, jedlí a javorem do 213 let. Cílem ochrany je zachování druhové diverzity v porostech blízkých přirozenému stavu, zvýšení podílu dřeva ponechaného k zetlení a udržení stavů spárkaté zvěře (AOPK ČR 2019).

AOPK stanovila stejně jako u všech MCHÚ návrhy zásahů. Zde je navrženo vyloučení holosečných obnovných prvků, eliminace nepůvodních druhů, zvýšení podílu dřeva k zetlení a používání šetrné těžební technologie (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je do PR dobrá dostupnost jak pro návštěvníky s automobily (oficiální parkoviště u lesa), tak pro cyklisty. Autobusové spojení je zde špatné. Lokalita naláká návštěvníky zajímající se o chráněnou flóru. Rizika v této PR nejsou žádná, jelikož je území viditelně málo navštěvované.

5.4.5 Kokšín

Obr. č. 7: Přírodní rezervace Kokšín, zdroj: foto autorka, 21. 10. 2018

Přírodní rezervace Kokšín se nachází 1,2 km od obce Mítov a 2 km od obce Hořehledy. Rezervace se rozprostírá na severním a severovýchodním svahu vrchu Kokšín (684,4 m

n. m.). Území má rozlohu 20,65 ha a nachází se v nadmořské výšce 592-673 metrů. PR byla vyhlášena roku 1955 a roku 1992 novelizována (Zahradnický aj. 2004).

V okolí přírodní rezervace lze najít důkazy o dolování železné rudy (terénní výzkum).

Předmětem ochrany přírodní rezervace Kokšín jsou zbytky přirozených lesních ekosystémů, především květnaté bučiny a jedlobučiny. Území je chráněné také kvůli výskytu Měsíčnice vytrvalé v suťovém lese na severním svahu vrchu Kokšín (AOPK ČR 2019).

Jako cíl agentura ochrany přírody a krajiny České republiky uvádí zachování druhové diverzity v porostech blízkých přirozenému stavu, zvýšení podílu dřeva ponechaného k zetlení a udržení stavů spárkaté zvěře. Mezi stanovené návrhy zásahů patří vyloučení holosečných obnovných prvků, šetření a podporování jedle a přimíšených listnatých dřevin a také ponechání podílu dřeva k zetlení (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je dostupné pro návštěvníky s automobily (špatné parkování) nebo cyklisty. Autobus do nejbližší zastávky jezdí čtyřikrát denně (o víkendu třikrát). Návštěvníky do lokality může nalákat pro oko zajímavá chráněná flora, studánka poblíž území, sezení přímo u PR a hra geocaching. Rizikem jsou zde opět návštěvníci, co chodí mimo vyznačené cesty.

5.4.6 PP Míšovské buky

Obr. č. 8: Přírodní památka Míšovské buky, zdroj: foto autorka, 20. 10. 2018

Přírodní památka Míšovské buky se nachází 2,5 km jižně od obce Míšov. Území je poměrně malé, má rozlohu 5,03 ha a leží v nadmořské výšce 714-740 metrů. Za přírodní památku bylo vyhlášeno roku 1955 a novelizováno bylo v roce 1999 (Zahradnický aj. 2004).

Předmětem ochrany jsou zbytky jedlových bučin a zbytky přirozených lesních komplexů, zejména bikových bučin a jedlobučin (AOPK ČR 2019).

Cílem ochrany přírodní památky Míšovské buky je snížení zastoupení smrku a zvýšení podílu dřeva ponechaného k zetlení. Dále zvýšení druhové, prostorové a věkové diverzity. Prioritním návrhem zásahu je vyloučení holosečných obnovných prvků, šetření a podporování jedle a přimíšených listnatých dřevin a také používání šetrné těžební technologie (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Dle terénního výzkumu lze o území říci, že je dobře dostupné pro návštěvníky s automobily (oficiální parkoviště u lesa) nebo cyklisty. Autobusová doprava je zde značně omezena, a to na jeden autobus o víkendu a tři spoje ve všední den. Chráněná fauna a flóra sem může nalákat návštěvníky se zájmem o ní. Návštěvníci zde území nijak neohrožují, neboť je viditelně málo navštěvované.

5.4.7 PR Na skalách

Obr. č. 9: Přírodní rezervace Na skalách, zdroj: foto autorka, 15. 9. 2018

Přírodní rezervace Na skalách se nachází 3,5 km severozápadně od obce Hutě pod Třemšínem. Rozprostírá se na svazích vrchu Na Skalách (744,2 m n.m.). Rezervace má

rozlohu 23,3 ha a leží v nadmořské výšce 674-746 metrů. Přírodní rezervace byla vyhlášena v roce 1966 (Ložek aj. 2005).

Předmětem ochrany tohoto území jsou přirozené porosty a květeny (AOPK ČR 2019).

Cílem ochrany přírodní rezervace Na skalách je omezení nebo zmírnění vlivu člověka na chráněné území a obnova biotopů, které se budou blížit představám o stavu území neovlivněného člověkem. AOPK ČR zde navrhuje zásahy a činnosti v území. V případě výsadby je nutné využít dřeviny přirozené druhové skladby a je potřeba zamezit okusu zvěře pomocí oplocenky (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že nejlepší spojení sem mají cyklisté a výletníci s automobilem. Do nejbližší autobusové zastávky jezdí autobus třikrát denně, což je vcelku omezující. Přírodní rezervace láká návštěvníky menšími skalními útvary, částečným výhledem z vrcholu, vzácnou flórou a jednou keškou. Po cestě z Hutí pod Třemšínem se návštěvníci mohou zastavit u pramene pitné vody a posedět na dřevěném posezení. Hrozbou pro chráněné území jsou lidé, kteří chodí mimo značené trasy a lezou po skalkách.

5.4.8 PP Třemešný vrch

Obr. č. 10: Přírodní památka Třemešný vrch, zdroj: foto autorka, 3. 11. 2018

Přírodní památka Třemešný vrch se nachází 3 km od Hutí pod Třemšínem a obce Voltuš (součást Rožmitálu pod Třemšínem). Rozprostírá se na severním svahu vrchu Třemešný vrch (696,5 m n.m.). Přírodní památka má nejmenší rozlohu ze všech maloplošných chráněných území v jižních Brdech, a to 2,07 ha. Prostor leží v nadmořské výšce 670-696 metrů a za PP byl vyhlášen roku 1966 (Ložek aj. 2005).

Předmětem ochrany přírodní památky Třemešný vrch je Lýkovec jedovatý. Území je cenné, ale nechráněné, díky zachovalému fragmentu listnatého lesa. Tento původní les je potřeba udržet a porosty s nepůvodními dřevinami přeměnit na přirozenou dřevinnou skladbu (AOPK ČR 2019).

Dlouhodobým cílem ochrany je vytvoření stanovišť a společenstev, která se budou přibližovat přirozeným. Tím dojde k přirozené podpoře Lýkovce jedovatého, který se v lokalitě vyskytuje pouze v počtu několika jedinců. Pro dosažení cíle ochrany jsou navrženy zásahy. A to pomocí ředění stromového patra inicializovat zmlazení dřevin, podporovat dřeviny typu Javor klen, Buk lesní a Jedle bělokorá. Místa s těmito dřevinami chránit oplocenkou před okusem zvěří (AOPK ČR 2019).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je obecně špatně dostupné. Území je dostupné pro automobily (špatné parkování) a cyklisty. Autobusem se sem návštěvníci dostanou pouze ve všední dny. Území láká návštěvníky se zájmem o chráněnou flóru, a to Lýkovcem jedovatým (jen pár jedinců, já žádného neviděla). Území není nijak návštěvníky ohrožováno, neboť je viditelně velmi málo navštěvováno.

5.5 Charakteristika a hodnocení evropsky významných lokalit

V této kapitole jsou popsány evropsky významné lokality, které leží na území jižních Brd (Obr. č. 11). Nejprve jsou uvedeny základní informace o lokalitě. Dále jsou zmíněny předměty ochrany a návrhy zásahů převzaté od AOPK ČR – NATURA 2000. Na základě terénního šetření je u každého EVL slově ohodnocen potenciál a rizika využití pro cestovní ruch. Mapa s lokalizací a současně fotografiemi EVL je umístěna v přílohách této práce (příloha K).

- CHKO Brdy
- EVL
- města a obce v CHKO

- 1 - EVL Bradava
- 2 - EVL Teslíny
- 3 - EVL Niva Kotelského potoka
- 4 - EVL Třemšín a Hřebence
- 5 - EVL Závišínský potok
- 6 - EVL V Úličkách

Natálie Kantnerová, 8.2.2019
Zdroj: ArcČR500, AOPK ČR

Obr. č. 11: Evropsky významné lokality na území jižních Brd

5.5.1 EVL Bradava

Obr. č. 12: Evropsky významná lokalita Bradava, zdroj: foto autorka, 9. 2. 2019

Evropsky významná lokalita Bradava byla vyhlášena 15. 4. 2005. Rozloha lokality je 25,6 ha. Leží v nadmořské výšce 355-618 metrů. Nachází se v západní části jižních Brd a zasahuje sem zhruba polovina lokality. Předmětem ochrany je Rak kamenáč (AOPK ČR 2019b).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je snadno dostupné pro návštěvníky s automobily nebo cyklisty. EVL Bradava je vhodné pro návštěvníky co se zajímají čistě o přírodu a vzdělávání. Hrozbou pro lokalitu je umělá úprava koryta a různé opravy podél toku. Když docházelo k opravě můstku přes Bradavu, tak lidé odchyťovali Raky kamenáče do sklenic a stěhovali je dál po proudu (uvedla starostka obce Nové Mitrovice).

5.5.2 EVL Niva Kotelského potoka

Obr. č. 13: Evropsky významná lokalita Niva Kotelského potoka, zdroj: foto autorka 9. 2. 2019

EVL Niva Kotelského potoka byla vyhlášena 3. 11. 2009. Rozloha lokality je 286,8 ha. Leží v nadmořské výšce 520-677 metrů. Nachází se na východním okraji jižních Brd. Předmětem ochrany jsou smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, bezkolencové louky na vápnatých nebo rašelinných půdách, vlhkomilná vysokobylinná lemová společenstva nížin a horského až alpínského stupně, extenzivní sečené louky nížin až podhůří a lokalita Mihule potoční (AOPK ČR 2019b).

Díky dlouhodobému obhospodařování bezlesého území vznikly a zachovaly se luční biotopy. V dnešní době má dobrý vliv na udržení stavu luk jejich pravidelné kosení. Jen je potřeba dbát opatrnosti při kosení na ohrožené druhy vegetace, jako je například Kosatec sibiřský nebo Upolín evropský. Hrozbou jsou zde rozsáhlá pole v okolí EVL. Lze zde předpokládat eutrofizaci většiny stanovišť právě ze zmíněných polí. Velkým problémem je zde také myslivost. Při násypu krmiva je lidmi poničena okolní plocha trávníku. Následně zvěř způsobuje další disturbanci biotopu. Je tedy cílem krmná místa odstranit a nová již nezakládat. Dalším vybraným problémem je regulace toků. Nachází se zde mimo Skalice i menší toky, a to Chynský a Nový potok. Na těchto dvou přítocích Skalice došlo k vodohospodářským úpravám, což má negativní dopad na vodní režim přilehlých luk (AOPK ČR 2019c).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je snadno dostupné z obce Hutě pod Třemšínem. V této obci návštěvníci snadno zaparkují auto. Do obce jezdí třináct autobusových spojů denně (jen ve všední dny). EVL láká svou přírodou turisty zaměřené na ochranu fauny a flóry. Také lokalita láká návštěvníky zabývající se hrou geocaching. Hrozbou v této lokalitě je znečištění rybníků.

5.5.3 EVL Teslíny

Obr. č. 14: Evropsky významná lokalita Teslíny, zdroj: foto autorka, 9. 2. 2019

EVL Teslíny byla vyhlášena 3. 11. 2009. Rozloha lokality je 41,6 ha. Leží v nadmořské výšce 675-718 metrů. Nachází se na severním okraji jižních Brd. Předmětem ochrany lokality jsou druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech, bezkolencové louky na vápnitých nebo rašelinných půdách, vlhkomilná vysokobylinná společenstva nížin až horského stupně a extenzivní sečené louky nížin až podhůří (AOPK ČR 2019b).

Cílem ochrany je zachovat rozšíření a stav stanovišť odpovídající době vyhlášení. Hrozbou pro chráněné louky je eutrofizace z okolních polí, lokální zalesňování. K udržení společenstev je potřeba pravidelná seč (AOPK ČR 2019c).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je snadno dostupné pro návštěvníky s automobily, které lze zaparkovat na prostorném místě u hlavní silnice. Obec Teslíny je také dobře dostupná pro cyklisty po cyklostezce č. 2275. EVL je vhodné pro návštěvníky, kteří se zajímají pouze o přírodu a vzdělávání. Hrozbou pro lokalitu jsou běžkaři, kteří zdejší louky hojně využívají.

5.5.4 EVL Třemšín a Hřebence

Obr. č. 15: Evropsky významná lokalita Třemšín a Hřebence, zdroj: foto autorka, 9. 3. 2019

EVL Třemšín a Hřebence byla vyhlášena 3. 11. 2009. Rozloha lokality je 168 ha. Leží v nadmořské výšce 636-826 metrů. Nachází se v centrální části jižních Brd. Předmětem ochrany území jsou lesy svazu *Tilio-Acerion* na svazích, sutích a v roklích. Dále je to chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů a bučiny asociace *Luzulo-Fagetum* (AOPK ČR 2019b).

Území je cenné z důvodu zachovalých lesních porostů. Doposud zde bylo lesní hospodářství velmi šetrné a je potřeba v něm i nadále pokračovat. Suťové porosty a bučiny na prudkých svazích by měly být udržovány zcela bez zásahů s výjimkou případné eliminace nepůvodních dřevin. Dále je potřeba šetřit bylinné patro při hospodaření v lese. Významným jevem ovlivňujícím stanoviště je turistika. Lze očekávat výstavbu nové rozhledny na vrchu Třemšín. Tato stavba musí respektovat

ekologické potřeby okolí krajiny. Stavba rozhledny bude muset být provedena bez vjezdu těžké techniky do porostů. Další podmínkou pro stavbu je, že nebude zaujímat větší plochu než původní dřevěná rozhledna (AOPK ČR 2019c).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je snadno dostupné pro návštěvníky s automobily, které mohou zaparkovat v obcích Hutě pod Třemšínem, Roželov nebo Mýta. Terénní cyklisté si na zdejších šterkových a lesních cestách přijdou na své. EVL láká turisty hustými lesy, skalními útvary, výhledy a několika posezeními. Raritou je také dub „dvoják“. Lidé hrající hru geocaching lze nalákat na čtyři kešky na tomto území. Hrozbou pro lokalitu jsou neukáznění lidé, kteří chodí mimo vyznačené cesty, šlapou na skalní útvary a trhají přírodniny.

5.5.5 EVL V Úličkách

Obr. č. 16: Evropsky významná lokalita V Úličkách, zdroj: foto autorka, 9. 2. 2019

EVL V Úličkách byla vyhlášena 3. 11. 2009. Rozloha lokality je 133 ha. Leží v nadmořské výšce 605-655 metrů. Nachází se v jihozápadním cípu jižních Brd 3 km od obce Nové Mitrovce. Předmětem ochrany lokality jsou bezkolencové louky na vápnatých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách (AOPK ČR 2019b).

Lokalita se zdárně vyhnula velkoplošnému odvodnění a intenzivnímu hospodaření, proto se zde dochovaly přirozené louky. Pro zachování těchto luk je potřeba je pravidelně kosit, odstraňovat náletové dřeviny, nehnojit, nemulčovat a nijak území neodvodňovat (AOPK ČR 2019b).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je snadno dostupné pro návštěvníky s automobily z obce Železný Újezd a Chynín. Autobusovou dopravou se sem lidé dostanou pouze ve všední dny. EVL Bradava je vhodná pro návštěvníky co se zajímají pouze o přírodu a vzdělávání. Hrozbou pro lokalitu jsou lidé, co zde pohazují odpadky a případná umělá úprava rybníka. Lokalita je viditelně velmi málo navštěvována.

5.5.6 EVL Závišínský potok

Obr. č. 17: Evropsky významná lokalita Závišínský potok, zdroj: foto autorka, 9. 2. 2019

EVL Závišínský potok byla vyhlášena 15. 4. 2005. Rozloha lokality je 30,7 ha. Leží v nadmořské výšce 492-744 metrů. Nachází se v jižním cípu jižních Brd. EVL do jižních Brd zasahuje zhruba svojí polovinou rozlohy. Předmětem ochrany je Vranka obecná (AOPK ČR 2019b).

Vranka obecná využívá Závišínský potok od nádrže Luh k jeho pramenům. Vyhovují jí rozsáhlé příbřežní plochy s mokřadními rostlinami. Rybník Luh je pravidelně využíván k hnízdění a jako prostor pro lov potravy výše uvedené Vranky obecné. Pro zachování živočicha Vranky obecné je potřeba bránit zásahům na nivě i korytu potoka. Je potřeba se vyhnout především umělému zahlubování a zpevňování koryta. Dále je také potřeba zamezit výstavbě migračních bariér (AOPK ČR 2019b).

Hodnocení potenciálu a rizik:

Na základě terénního výzkumu lze o území říci, že je celkově špatně dostupné. Automobil lze zaparkovat pouze podél komunikace vedoucí po hranici CHKO. Autobusovou dopravou se sem lidé dostanou pouze ve všední dny, a to dvakrát denně. EVL je vhodná pro návštěvníky co se zajímají pouze o přírodu a vzdělávání. Pro tuto lokalitu žádné činnosti člověka hrozbou nejsou. Lokalita je viditelně velmi málo navštěvována.

6 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Za účelem této bakalářské práce bylo osloveno devět starostů z dotčených obcí jižních Brd a dva pracovníci informačních center. Konkrétně to byly tři obce ze Středočeského kraje (Věšín, Rožmitál pod Třemšínem, Hvožd'any) a šest obcí z Plzeňského kraje (Borovno, Míšov, Mladý Smolivec, Čížkov, Nové Mitrovce, Spálené Poříčí.) Mezi dvě oslovená informační centra patří Spálené Poříčí a Rožmitál pod Třemšínem. Informační centrum v Hořehledech bylo v době psaní bakalářské práce zavřené. Ze stran obcí odmítl spolupracovat starosta z obce Rožmitál pod Třemšínem a Čížkova. Zástupce obce Míšov, Spálené Poříčí, Věšín a Hvožd'any odmítli osobní rozhovor a přistoupili pouze na zodpovězení otázek prostřednictvím emailu.

Výsledky průzkumu jsou zpracovány formou celkového shrnutí a porovnání v tabulkách, které obsahuje tato kapitola.

Nejprve je uvedeno konkrétní znění otázky a následně jsou shrnuty názory starostů jednotlivých obcí. Struktura otázek je v přílohách této práce (příloha H a I). Následně výpovědi pracovníků informačních center. Za obec Věšín poskytl informace o cestovním ruchu a ochraně přírody v jižních Brdech starosta Ing. Pavel Hutr, za obec Hvožd'any starostka Markéta Balková, za obec Borovno starosta Ing. Michal Lašťovka, za obec Míšov starostka Bc. Pavlína Kordová, za obec Mladý Smolivec starostka Eva Kubová, za obec Nové Mitrovce starostka Anna Sivčáková a za město Spálené Poříčí starosta Ing. Jindřich Jindřich. Za informační centrum v Rožmitále pod Třemšínem poskytl rozhovor pan Petr Jarosil a za Spálené Poříčí paní Mgr. Ivana Paseková.

6.1 Celkové shrnutí odpovědí od zástupců obcí

1) Probíhá mezi obcí a CHKO nějaká spolupráce?

Na úvod byla položena otázka, zda je vůbec nějaká spolupráce mezi obcí a CHKO Brdy. Na první pohled je zde patrný rozdíl v odpovědích obcí z Plzeňského a Středočeského kraje. Obce Středočeského kraje uvedli, že s CHKO spolupracují, a to na dobré úrovni. Obce Plzeňského kraje se až na Spálené Poříčí shodli, že s CHKO žádná spolupráce neprobíhá. Starostka obce Nové Mitrovice dodala, že se občas ozve někdo z CHKO a požaduje vyvěsit v obci nějaké letáček nebo informaci. Ale opačná spolupráce směrem od obce k CHKO nijak neprobíhá. Starosta obce Borovno dodal, že obyvatelé tzv. Dolního Borovna musí žádat u CHKO o povolení jakékoliv stavby (i pergoly, přístřešku atd.). Což by starosta zahrnul do kapitoly spolupráce, ač tedy nerad, protože tento problém přináší obci mnoho nepříjemností.

2) Zapojuje vás CHKO jako obec do ochrany přírody a krajiny?

Všichni dotázaní zástupci obcí se shodli na odpovědi, že CHKO obec do ochrany přírody a krajiny nijak nezapojuje. Vše je pouze v kompetenci správy CHKO. Starostka obce Mladý Smolivec pouze podotkla, že se pravidelně zúčastňují akce Uklid'me Česko. Není to ale žádná konkrétní spolupráce s CHKO. Starostka obce Nové Mitrovice, kam spadá část území EVL Bradava, uvedla jeden konkrétní případ spolupráci se správou CHKO. A to situaci, kde se před pár lety opravoval můstek přes potok Bradavu. Obec byla požádána o pomoc. Lidé odchytávali do sklenic raky (250) a stěhovali je dále po proudu potoka. To byla údajně jediná spolupráce s CHKO od jeho vzniku.

3) Probíhá spolupráce v rámci cestovního ruchu a ochrany přírody s MAS?

Při rozhovoru se starostou obce Borovno byla přítomna i manažerka místní akční skupiny Svatého Jana z Nepomuku. Ta uvedla, že MAS se teď nezabývá cestovním ruchem, jelikož EU nevypisuje žádné dotace. Naopak životní prostředí patří nyní mezi priority. Vypisují se nyní dotace na protierozní opatření a obnovu zeleně. V obci je toto problém. Místa, na která by bylo možné využít dotace a opravit je nevlastní obec. MAS letos vydalo výzvy pro žádosti o dotace i pro obce do 500 obyvatel. Do loňského roku směly žádat obce pouze s více obyvatel než 500. Ale konkrétně obec Borovno s MAS nijak nespolečně pracuje. Zástupci obcí Hvožd'any, Míšov, Mladý Smolivec, Nové

Mitrovice a Věšín také spolupráci s danou MAS popřeli. Spálené Poříčí spolupracuje s MAS v rámci projektu vybudování lesní stezky (údajně mimo území CHKO).

4) Byli jste pro vznik CHKO v jižních Brdech?

Na tuto otázku odpovědělo šest ze sedmi zástupců dotazovaných obcí kladně. Většina obcí byla jednohlasně pro vznik chráněné krajinné oblasti Brdy. Pouze zástupce obce Hvožd'any vyjádřil nesouhlas. Konkrétní důvod nesouhlasu není znám, jelikož starosta obce odmítl poskytnout osobní rozhovor a odpovědi zaslal pouze emailem.

5) Jaké jsou výhody x nevýhody, co vznik CHKO přinesl vaší obci?

V této zásadní otázce se zástupci obcí rozdělili v názorech na dvě poloviny. Podle zástupce obce Hvožd'any jsou výhody a nevýhody dvě vyrovnané oblasti. Všechny ostatní obce vidí jednu oblast jako převažující. Zástupce obce Borovno, Míšov a Věšín shledává ve vzniku CHKO nevýhody. Těmi je například nárůst turistů, více odpadu nebo větší množství papírování a schvalování. Výhody ve vzniku chráněné krajinné oblasti vidí zástupci obcí Mladý Smolivec, Nové Mitrovice a Spálené Poříčí. Za výhody považují zviditelnění a zatraktivnění, zvýšený zájem turistů a cykloturistů nebo ochranu vzácné přírody.

6) Přispěl vznik CHKO k větší návštěvnosti – zviditelnění?

V odpovědi na tuto otázku se většina dotazovaných zástupců obcí shodla. Pět ze sedmi dotazovaných odpovědělo kladně. Důkazem zviditelnění je větší počet návštěvníků nebo zaparkovaných aut v obcích (dále do Brd pokračují na kolech či pěšky). Zbylé dvě obce se zviditelněním nesouhlasí. Zástupci obce Borovno a Hvožd'any konstatovali, že jižní Brdy byly vždy přístupné, a tedy kdo se tam chtěl podívat tam už byl.

7) Máte (nebo jste již udělali) nějaké vize rozvoje cestovního ruchu (parkoviště, naučné stezky, ubytování, propagační materiály atd.)?

Šest ze sedmi dotazovaných obcí má nějakou vizi rozvoje. Jediný zástupce obce Borovno vizi rozvoje cestovního ruchu negoval. A to z důvodu malého rozpočtu obce. Ostatní zástupci obcí uvedli konkrétní případ plánovaného rozvoje. Obec Hvožd'any plánuje udělat naučnou stezku. Obec Míšov a Věšín mají v plánu vybudování parkoviště. Starosta obce Věšín dodal, že místo pro parkoviště mají připravené, ale není potřeba aktuálně budovat z důvodu malého množství zaparkovaných aut. Město Spálené

Poříčí má v plánu hned několik projektů pro rozvoj cestovního ruchu. Patří mezi ně například výstavba odpočívadla, naučnou stezku poblíž města nebo cyklostezku Plzeň-Brdy (její část Spálené Poříčí-Hořehledy je již zrealizována). Obec Mladý Smolivec připravuje umístění altánku na okraji lesa a CHKO Brdy. Zástupkyně obce Nové Mitrovce uvedla jako potenciální vizi rozvoje opravu opuštěného obecního domu. Rádi by opravili opuštěný dům na ubytovnu s občerstvením především pro cyklisty. Nemají na to však dostatek finančních prostředků. Rádi by dostali podporu od státu ve formě nějaké dotace.

8) V čem vy osobně vidíte největší potenciál pro rozvoj cestovního ruchu?

Největším potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu je podle dotazovaných zachovalá příroda a málo návštěvníků. Zástupci obce Míšov a Nové Mitrovce vidí potenciál v úpravě běžeckých stop (doposud nejsou). Zástupkyně obce Mladý Smolivec vidí potenciál v prázdných domech v obci, které by se daly využít jako penziony, ubytovny či restaurace. Omezením pro tento potenciál je bohužel stále malá návštěvnost lokality (po ubytování se shání 5 lidí za rok). Zástupce obce Věšín shledává potenciál ve fungování Destinační agentury Brdy, která by propagovala a starala se o cestovní ruch. Několik dotazovaných také vidí potenciál ve vybudování naučné stezky.

9) Je CHKO pro vaši obec jakkoliv důležitá (turistika, cykloturistika, atd.)?

V odpovědi na tuto otázku se shodli čtyři zástupci obcí v názoru, že chráněná krajinná oblast není pro jejich obec nikterak důležitá. Pro obec Mladý Smolivec, Nové Mitrovce a Spálené Poříčí je CHKO Brdy důležitá z důvodu zviditelnění. Pro tyto obce je podstatný rozvoj turistiky a cykloturistiky, který do obce a jeho okolí přiláká nové návštěvníky.

10) Existuje podle vás nějaké omezení pro rozvoj cestovního ruchu?

Na tuto otázku odpovědělo několik obcí, že největším omezením pro rozvoj cestovního ruchu jsou finanční prostředky. Podle zástupkyně obce Nové Mitrovce může být potencionálním omezením pro rozvoj cestovního ruchu evropsky významná lokalita, která pod obec spadá. Obec Věšín spatřuje omezení v nefunkčnosti nějaké koordinační služby, která by vybírala vhodné trasy pro běžkaře a následně se starala o úpravu stop.

11) Co říkáte na to, že všude jsou propagovány především střední Brdy (tj. území, kde byl vojenský újezd) a jižní Brdy jsou trochu opomíjeny?

V odpovědi na tuto otázku se shodlo šest ze sedmi dotazovaných. Jediný zástupce obce Spálené Poříčí uvedl názor, že jižní Brdy opomíjeny nejsou. Zbylá většina obcí se na opomíjení shodla, avšak kromě zástupce obce Hvožd'any to nikomu nevádí. Starosta obce Hvožd'any by rád větší propagaci a zviditelnění jižních Brd. Je ale názoru, že je to problém především větších měst jako Rožmitál pod Třemšínem (ted' podle starosty propagaci zanedbávají). Podle starosty obce Věšín může za malou propagaci jižních Brdy jejich vlastník, kterým je Arcibiskupství pražské (To oproti VLS, vlastníci lesy středních Brd, vůbec o propagaci nestojí.).

12) Má vaše obec podle vás konkrétní turistické cíle, kam byste k vám mohli lákat turisty?

Podle výpovědí dotazovaných nemá vlastní turistický cíl obec Borovno, Míšov, Mladý Smolivec a Věšín. Starosta obce Borovno uvedl, že mají krásnou přírodu na procházky, ale to podle něj není lákadlo pro turisty. Starosta obce Věšín k této otázce dodal, že on sám za sebe doufá v postavení rozhledny na vrchu Třemšín (k.ú. Rožmitál pod Třemšínem). Stavbu plánuje Arcibiskupství pražské a snad plán dotáhne až k realizaci. Starosta obce Hvožd'any považuje za konkrétní cíl církevní stavby na území obce (např. zámek Roželov). Přírodní cíl žádný nevidí. Zástupkyně obce Nové Mitrovice za turistický cíl považuje evropsky významnou lokalitu Bradava. Tu taktéž za cíl považuje zástupce obce Spálené Poříčí. Dále jako potencionální cíl vidí naučné stezky v blízkém okolí města nebo obnovené cesty v krajině.

13) Má vaše obec strategický dokument věnující se ochraně přírody a rozvoji cestovního ruchu?

Na tuto otázku odpovědělo stejně šest ze sedmi dotazovaných. Šest ze sledovaných obcí nemá speciální dokument věnující se ochraně přírody a rozvoje cestovního ruchu. Zástupce obce Mladý Smolivec, Nové Mitrovice a Hvožd'any dodal, že mají v rámci územních či strategických plánů rozvoje obce uvedeno pár vět o cestovním ruchu nebo ochraně přírody. Jediná obec má speciální dokument věnující se strategii rozvoje cestovního ruchu, a to město Spálené Poříčí.

14) Omezuje cestovní ruch ve vaší oblasti nějak ochrana přírody a krajiny?

V této poslední, ale poměrně důležité otázce se všichni dotazovaní jednohlasně shodli. Cestovní ruch nikterak neomezuje obec ani ochranu přírody a krajiny.

Tab. č. 6: Porovnání odpovědí z roku 2019 jednotlivých zástupců obcí v jižních Brdech

Číslo otázky	Borovno	Hvozd'any	Míšov	Mladý Smolivec	Nové Mitrovice	Spálené Poříčí	Věšín
1.	Žádná	Dobrá	Žádná	Žádná	Žádná	Dobrá	Dobrá
2.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne
3.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
4.	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
5.	Pouze nevýhody	Výhody i nevýhody	Pouze nevýhody	Pouze výhody	Pouze výhody	Pouze výhody	Pouze nevýhody
6.	Ne	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano
7.	Ne	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano	Ano
8.	Příroda	Příroda, málo lidí	Úprava běžeckých tras	Prázdné domy v obci	Příroda	Cykloturistika, turistika	Destinační agentura
9.	Ne	Neví	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
10.	Ano	Ano	Ne	Ano	Ano	Ne	Ano
11.	Je nám to jedno	Vadí nám to	Je nám to jedno	Je nám to jedno	Je nám to jedno	Nejsou opomíjeny	Nevadí nám to
12.	Ne	Ano	Ne	Ano	Ano	Ano	Ne
13.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ano	Ne
14.	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

Tab. č. 7: Porovnání odpovědí z roku 2016 a 2019 obcí Mladý Smolivec a Nové Mitrovice

	Mladý Smolivec		Nové Mitrovice	
	2016	2019	2016	2019
Jste rádi za vznik CHKO Brdy?	Ano	Ano	Ano	Ano
Jaká je spolupráce s agenturou CHKO Brdy?	Celkem dobrá	Žádná	Celkem dobrá	Žádná
Probíhá spolupráce s MAS?	Ano	Ne	Ano	Ne
Co je podle vás potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu?	- Turistický ruch - běh na běžkách - z opuštěných domů udělat hospody a ubytování - vybudování parkoviště - obnovení rozhledny „Na skále“ - větší propagace cestovního ruchu	- Z opuštěných domů udělat hospody a ubytování - rozvoj cykloturistiky - vznik altánku u lesa	- Zvýšení návštěvnosti - podnikatelská aktivita místních, - EVL - rekonstrukce opuštěné budovy (čeká se na dotace) - napojení na cyklostezky	- Z opuštěného domu ubytování a stravování pro cyklisty (čeká se na dotace) - EVL - cykloturistika
Existují omezení pro cestovní ruch?	Ne	Ne	Ne	Ano, vše se musí konzultovat v CHKO Brdy (co se jim nelíbí to nesmí být)

Zdroj: odpovědi z dotazníku z roku 2016 od katedry geografie ZČU, vlastní zpracování, 2019

Ve výše uvedené tabulce je porovnání odpovědí zástupců obcí Mladého Smolivce a Nových Mitrovic z roku 2016 a 2019. Rozhovor v roce 2016 byl uskutečněn ZČU, katedrou geografie. Z porovnání vyplývá, že se nenaplnilo očekávání obcí a odpovědi jsou rozdílné. V roce 2016 obě obce uvedli, že spolupráce s MAS a CHKO je celkem dobrá. Naopak v roce 2019 při rozhovoru sdělili, že žádná spolupráce neprobíhá. Potenciál rozvoje cestovního ruchu vidí zástupci obcí v obou sledovaných letech stejný. Od roku 2016 dodnes nebyl bohužel žádný potenciál zrealizován. Obě obce vidí (a stále vidí) největší potenciál v předělání starých budov na ubytování a restaurace. Tato vize nebyla zrealizována především z důvodu nedostatku finančních prostředků.

6.2 Rozhovory v informačních centrech

Z rozhovorů vyplynulo, že obě informační centra byla založena již před vznikem CHKO Brdy, a to v roce 2006. Od 1. 1. 2016 se počet návštěvníků zvýšil cca o 2 000. Nelze však zjistit, kolik lidí přišlo na základě vzniku CHKO. V každém případě je ale zjevné, že lidé informační centra využívají za účelem zjištění informací o Brdech. Největší zájem mají o konkrétní tipy na pěší a cyklistické výlety. V obou IC lze vidět mnoho propagačních materiálů. Přímo pro jižní Brdy jsou ale zaměřené pouze cyklomapy, které vytvořili místní obyvatelé ve Spáleném Poříčí.

1) Od kdy funguje informační centrum?

Spálené Poříčí: Informační centrum zde funguje od roku 2006.

Rožmitál pod Třemšínem: Informační centrum zde funguje od roku 2006.

2) Zvýšil se počet návštěvníků po vzniku CHKO Brdy?

Spálené Poříčí: Ano, počet návštěvníků po vzniku CHKO se prokazatelně zvýšil.

Rožmitál pod Třemšínem: Počet návštěvníků se zvýšil. Přesný počet lidí, kteří přišli vlivem vzniku CHKO Brdy bohužel nelze vyčíslit.

3) Máte nějakou statistiku kolik lidí informační centrum navštěvuje?

Spálené Poříčí: Statistiku máme, ale ne dostupnou. Mohu vám ale s jistotou říct, že se počet návštěvníků v roce 2016 (po vzniku CHKO) oproti předchozímu roku 2015 zvýšil o 2 000.

Rožmitál pod Třemšínem: Ano, máme statistiku.

Návštěvnost v letech 2014-2018 (Přelom období kdy vznikla CHKO Brdy.):

2014 – 3 674 osob

2015 – 4 167 osob

2016 – 5 304 osob

2017 – 7 481 osob

2018 – 7 767 osob

4) Chodí se sem ptát lidé vyloženě na informace o Brdech?

Spálené Poříčí: Ano, lidé se chodí ptát na obecné informace i konkrétní cíle. Také není výjimkou, že si lidé o informace píšou emailem nebo telefonují k nám do IC.

Rožmitál pod Třemšínem: Ano, většinou se přijdou lidé zeptat na konkrétní cíle v Brdech. Většina z nich také chce znát o těchto místech více informací a cestu.

5) Máte propagační materiály na jižní Brdy – cestovní ruch a ochranu přírody?

Spálené Poříčí: Máme několik informačních materiálů na celé Brdy a okolí města Spálené Poříčí. Speciálně pro jižní Brdy máme cyklomapy, které vymysleli lidé z okolí. Máme vlastní sadu cyklomap, kde je vždy popsána konkrétní trasa i s výškovým profilem.

Rožmitál pod Třemšínem: Konkrétně na jižní Brdy ne. Máme materiály na celé Brdy, kde je oblast jižních zahrnuta.

6) Co je podle vás lákadlo pro návštěvníky jižních Brd?

Spálené Poříčí: Největším lákadlem byla a snad i bude rozhledna na Třemšíně, lesy a pestrá příroda (například kamenné moře). Podle mého názoru je nejpestřejší příroda právě v jižních Brdech.

Rožmitál pod Třemšínem: Nejlákavějším cílem v jižních Brdech je vrchol Třemšín (v minulosti a snad i v budoucnosti s rozhlednou). Dále lidé jižní Brdy navštěvují za účelem houbaření a procházek.

7 Diskuze návrhů opatření

Kapitola se věnuje diskuzi návrhů opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody na území jižních Brd. Na základě terénního šetření v MCHÚ a EVL a dotazníkového šetření se zástupci obcí a informačních center byly stanoveny tři návrhy opatření. Dále byl proveden rozbor územních studií věnovaných Brdům. Z analýzy územních studií byla zjištěna shoda mezi vlastními návrhy opatření a navrhovaným rozvojem cestovního ruchu v dokumentech.

7.1 Rozbor územních studií z hlediska cestovního ruchu

K rozboru územních studií byly vybrány tři nejdůležitější a nejzásadnější dokumenty, které instituce vyhotovily za účelem rozvoje a ochrany CHKO Brdy. Existují i další plány, kde je zmíněn rozvoj cestovního ruchu, ale nejsou primární. Mezi ně patří například plány místních akčních skupin (MAS Podbrdsko a MAS Svatého Jana z Nepomuku) nebo územní plány obcí. Z této práce vyplynulo, že by bylo vhodné, aby si strategický plán pro rozvoj cestovního ruchu vyhotovilo Arcibiskupství pražské. Arcibiskupství pražské vlastní pozemky na území Středočeského kraje v jižních Brdech a nemá žádné oficiální dokumenty pro cestovní ruch (ČÚZK 2019). Teď se snaží o prosazení stavby rozhledny na vrchu Třemšín, ale žádné oficiální zprávy či dokumenty od nich nejsou zveřejněné. Pozemky na území Plzeňského kraje vlastní Metropolitní kapitula u sv. Víta v Praze, která taktéž nemá žádné plány pro rozvoj cestovního ruchu ani ochrany přírody (ČÚZK 2019).

7.1.1 Interpretační plán CHKO Brdy

Interpretační plán CHKO Brdy slouží k vytvoření návrhu jednotné prezentace území. Nejedná se však o klasický interpretační plán. Tento dokument navrhuje způsob, jakým lze skloubit běžnou hospodářskou činnost, ochranu přírody, kulturně-historické hodnoty území a cestovní ruch. Ve velké části interpretačního plánu jsou obecná fakta o území. A to z důvodu, že dokument je dělán i pro subjekty, které nejsou s územím dostatečně obeznámené (například ministerstva nebo CzechTurism). Na tvorbě dokumentu spolupracovaly Vojenské lesy a statky a Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Dále se do tvorby zapojili instituce a jednotlivci, kteří na území Brd žijí či pracují (Ptáček, Urbančíková 2016).

Interpretační plán CHKO Brdy obsahuje tři části. První část byla zpracována od března do června 2016. V rámci této části dokumentu byly zjišťovány informace o území, návštěvnicích a dosavadní propagaci. Dále bylo provedeno terénní šetření s cílem sledování turistických cílů, návštěvnosti a hodnocení stávající interpretace. Druhá část dokumentu je nazvána jako plánovací. Její zpracování probíhalo v červnu a červenci roku 2016. Zde byly na základě analytické části definovány cílové skupiny návštěvníků a stanoveny cíle interpretace. Dále byla v rámci plánovací části navržena opatření pro omezení negativních dopadů návštěvnosti na lokalitu, vhodné využití CHKO a byl proveden odhad využití území CHKO v budoucnosti. Třetí část dokumentu je nazvána jako aplikační. Zpracování této kapitoly probíhalo od července do září roku 2016. V rámci této části byly návrhy opatření zpracovány na základě terénních šetření do konkrétnějších podob. Také byly vyčísleny přibližné náklady na prostředky interpretace (Ptáček, Urbančíková 2016).

Z terénního šetření v rámci interpretačního plánu vyplývá, že největší potencionální zájem by návštěvníci měli o naučnou stezku (51 % respondentů), malé expozice (31 % respondentů) a informační centrum (21 % respondentů) (Ptáček, Urbančíková 2016).

Dle interpretačního plánu je potřeba v blízké době řešit problematiku záchytných parkovišť po obvodu CHKO. Také je zde zmíněno téma občerstvení, které by bylo vhodné vybudovat pro návštěvníky na okrajích CHKO (u parkovišť). Dále je v dokumentu uveden návrh na využití naučené stezky, digitálního průvodce či exkurze s průvodcem v okolí Třemšína nebo na území s původní přirozenou přírodní vegetací. Dalším nápadem pro rozvoj cestovního ruchu je zvýšení počtu odpočívadel. Mobiliář by bylo vhodné umístit poblíž zajímavých míst pro návštěvníky nebo v okolí studánek. Tento druh rozvoje CR by u návštěvníků jistě vyvolal sympatie (Ptáček, Urbančíková 2016).

Interpretační plán se s terénním výzkumem a názory dotazovaných osob shoduje s možností zvýšení počtů mobiliáře a vybudování záchytných parkovišť. Naopak se v dokumentu nehovoří o žádné možnosti zřízení ubytování či stravování, v čemž zástupci obcí vidí potenciál.

7.1.2 Plán péče o CHKO Brdy

Plán péče o CHKO Brdy je odborný dokument ochrany přírody, který navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu chráněného území. Tato opatření jsou v dokumentu navrhována na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu chráněného území. Tento plán vyhotovila Agentura ochrany přírody a krajiny ČR v letech 2012-2013. Plán péče slouží především pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro orgány ochrany přírody (AOPK ČR 2012-2013).

V dokumentu se autoři zabývají MCHÚ. Ale především uvádí lokality, které by se potencionálně mohli do MCHÚ zařadit (lokality ve středních Brdech). Do jižních Brd spadá pouze jedno plánované MCHÚ, a to PP Kotelské louky. PP Kotelské louky by byla oblast dnešní EVL Niva Kotelského potoka. Dále je dokument zaměřen na popis a navrhované opatření v evropsky významných lokalitách. Také popisuje vzácnou faunu, flóru i neživou přírodu a jejich ochranu (AOPK ČR 2012-2013).

Plán péče o CHKO Brdy navrhuje opatření týkající se cestovního ruchu. Jedním z nich je vybudování a udržování kvalitního informačního systému v terénu. Tím se myslí orientační a informační tabule o CHKO a o všech MCHÚ. Tabule by měla obsahovat mapku, charakteristiku území, předmět ochrany a případný management). Dalším návrhem je budování naučných stezek. Je zde zmíněna podpora a údržba stávajících turistických tras, pěšin nebo skalních vyhlídek. Také je navrženo vytvořit a upravovat trasy pro běžecké lyžování, a to ve spolupráci s obcemi a zájmovými organizacemi. Mezi poslední zmíněný návrh patří využití hry geocaching, pro větší návštěvnost a poznávání CHKO (AOPK ČR 2012-2013).

Plán péče o CHKO Brdy se s názory dotazovaných a terénním šetřením shoduje ve budování naučné stezky a úpravě běžeckých tras. Z terénního šetření vyplynulo, že hra geocaching je velké lákadlo pro lidi. S touto myšlenkou pracuje i tento plán.

7.1.3 Územní studie Brdy

Územní studii vydal odbor územního plánování Ministerstva pro místní rozvoj ve spolupráci s AOPK ČR a Ministerstvem obrany. Studie byla psána s cílem zdokumentování aktuálního stavu území a navržení rozvoje oblasti CHKO s ohledem na ochranu přírody a krajiny. Dokument se zabývá ochranou přírody a krajiny, rozvojem

cestovního ruchu, dalším rozvojem obcí, rozvojem dopravní infrastruktury a dopravních vazeb. Řeší také ochranu území před přírodními riziky (MMR ČR 2017).

Územní studie popisuje a rozděluje území na různé lokality podle kvality infrastruktury, sídelního rozvoje nebo potenciálu cestovního ruchu. Dále vymezuje vhodná místa pro záchytná parkoviště ve středních Brdech. V samostatné kapitole jsou zde zmiňovány střední Brdy (nepřístupné plochy, asanace atd.). Na závěr dokumentu jsou uvedeny doporučená témata, která by bylo vhodné zpracovat do územních plánů jednotlivých dotčených obcí (MMR ČR 2017).

Ohledně rozvoje cestovního ruchu je v dokumentu několik informací. Autoři územní studie se domnívají, že jižní Brdy jsou potenciálním místem pro rozvoj extenzivních forem rekreace. Konkrétně by bylo vhodné realizovat vyvýšené lávky za účelem vnímání Brdských lesů z výšky, naučné stezky či parky nebo soustředěné přírodní aktivity pro děti. Okraj chráněné krajinné oblasti je vhodný pro výstavbu ubytování, stravování, IC atd. Dalším uvedeným návrhem pro rozvoj cestovního ruchu je využití vrchu Třemšín. Toto místo je potenciální pro vysokou návštěvnost a možnost budování turistické infrastruktury. Také by bylo vhodné zvýšit komfort na stávajících trasách. Komfort lze zvýšit přidáním laviček či přístřešků (popřípadě i útulny pro přespání). Nápadem, který by návštěvníci také přivítali je výstavba dobíjecích stanic elektrokol na okrajích CHKO. Elektrokola si lze zapůjčit v Rožmitále pod Třemšínem (MMR ČR 2017).

Územní studie Brdy se jako jediná analyzovaná studie zabývá možností vybudování ubytování a stravování, čímž je za jedno se zástupci několika obcí. Také se s terénním výzkumem a názory lidí shoduje ve zvýšení počtu mobiliáře a vzniku naučné stezky.

7.2 Příklady rozvoje cestovního ruchu v CHÚ ze zahraničí

Publikace *Practical, profitable, protected* se zaměřuje na chráněná území, která jsou v počáteční fázi svého fungování (stejně jako CHKO Brdy). V těchto CHKO je snaha o rozvoj cestovního ruchu udržitelným způsobem a způsobem lákavým pro návštěvníky. Tato kniha může sloužit jako příručka pro chráněné oblasti a místní agentury k rozvoji a řízení cestovního ruchu v chráněných oblastech (Galvin 2012).

Praktiky rozvoje cestovního ruchu se zahraničí nelze úplně využít pro CHKO Brdy. Území nelze srovnávat z důvodu tamních přírodních podmínek, velikosti lokalit, dostupnosti atd.

Prvním uvedeným příkladem je Carpathian National Nature Park na Ukrajině. V tomto parku zrealizovali naučnou stezku „Dovbush“ s interaktivními informačními tabulemi. Je zde pět tabulí podél stezky, které návštěvníky seznamují s místní problematikou (Galvin 2012).

Dalším příkladem, kde se rozhodli pro neobvyklý rozvoj cestovního ruchu, je Defileul Jiului National Park v Rumunsku. Tento park se nachází v Karpatech hned vedle hlavní komunikace. Díky této skutečnosti sem většina návštěvníků přijede jen na krátkou návštěvu. Návštěvníci se mohou nechat provést vyškoleným pracovníkem, který je informuje o všech zajímavostech území. Pro zpestření rozvoje bylo požádáno několik škol, aby jejich žáci nakreslili obrázky. Dodané obrázky byly následně použity pro grafiku informačních tabulí. Současně s tím byly přizpůsobeny i texty úrovni znalostí dětí. Celá trasa je dělaná jako příběh, který vypráví veverka. Tento projekt přilákal do parku více lidí s dětmi a dětské skupiny (Galvin 2012). Tento projekt by se dal obdobně využít u navrhované naučné stezky „Za tajemstvím vrchu Třemšín“.

Třetím příkladem je The Broads National Park v Anglii. Zde byl v roce 2010 zaveden projekt financovaný Evropskou unií. Tento pilotní projekt je nazván „Krok“. Pomocí mobilní aplikace jsou zobrazovány informace o daném místě. Návštěvník namíří svůj mobilní telefon se zapnutou aplikací na místo v krajině a okamžitě se mu zobrazí obrázky a text. Lze pomocí této aplikace vidět zvířata, která zde žijí a rostliny, které zde rostou. Výhodou této technologie je snadná aktualizace a rozšiřování (Galvin 2012).

7.3 Doporučení návrhů k rozvoji cestovního ruchu v jižních Brdech

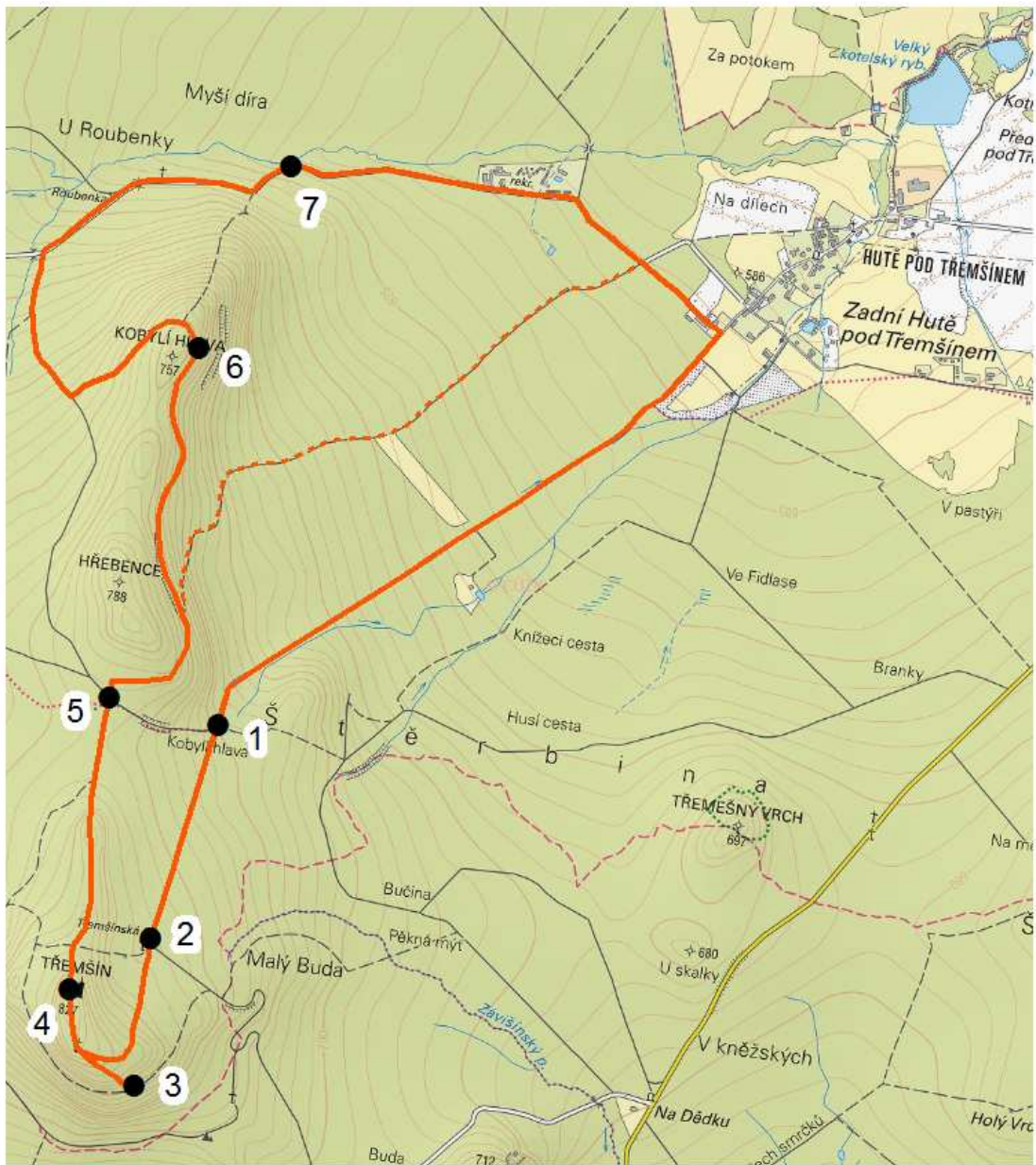
Na základě terénního výzkumu a dotazníkového šetření se zainteresovanými zástupci obcí, s přihlédnutím na shodu s územní dokumentací, jsou v následujících podkapitolách navrženy tři opatření pro rozvoj cestovního ruchu s propojením s ochranou přírody v jižních Brdech.

7.3.1 Naučná stezka pro děti na Třemšíně

Podle získaných informací od AOPK ČR jsou naplánované naučné stezky pouze ve středních Brdech (AOPK ČR 2019a). Proto je zde navržena naučná stezka, která by procházela jižními Brdami. Z terénního šetření byla zjištěna velká koncentrace lidí právě v okolí vrcholu Třemšín. Z rozhovorů se zástupci obcí vyplynula informace o plánování stavby rozhledny Arcibiskupstvím pražským. Pokud se na vrcholu rozhledna postaví, tak se zde určitě zvýší i počet návštěvníků. Proto by byl zdejší vrch a jeho okolí vhodné pro vybudování naučné stezky. Na základě územních studií byla vybrána naučná stezka se zaměřením na děti.

Do naučných stezek pro děti je vhodné zakomponovat zábavné prvky. Jako hlavním zábavním parkem by byla papírová kartička, která by byla k vytištění na internetu nebo k vyzvednutí v informačním centru v Rožmitále pod Třemšínem. Do této kartičky by se zapisovaly odpovědi na otázky a úkoly napsané na informačních tabulích. Po odevzdání v informačním centru v Rožmitále pod Třemšínem by dítě dostalo drobnou odměnu. Dalšími prvky, které by byly zakomponované v naučné stezce, by byly dřevěné herní prvky, dřevěné naučné prvky (přiřazování stop zvířat, plodů rostlin apod.). Dále vyvýšený dřevěný prvek, který by simuloval pohled na Brdské lesy shora.

Naučná stezka „Za tajemstvím vrchu Třemšín“ by vedla z obce Hutě pod Třemšínem na vrchol Třemšín a zpět. Oficiální stezka by byla dlouhá 10 km a měla by 7 zastávek. Dala by se ale zkrátit za šestým zastavením na 8 km. Navrhovaná trasa je znázorněna na obr. č. 18.

● naučná tabule

— trasa naučné stezky

- - - zkratka

0 0,4 0,8 1,6 km

Natálie Kantnerová, 7.4.2019
Zdroj: ArcCR500, AOPK ČR, ČZÚK-ZM 25

Obr. č. 18: Navrhovaná naučná stezka „Za tajemstvím vrchu Třemšín“

Naučná stezka zaměřená na okolí Třemšína pro děti by začínala i končila v obci Hutě pod Třemšínem. První zastávka by byla na rozcestí Kobylí hlava poblíž studánky. Toto zastavení by bylo věnováno Třemšínskému mužičkovi. Mužiček je bájná postava starého pařezu, který lidem pomáhá a občas je zlobí (bod číslo 1 v mapce na obrázku č. 18). Druhá tabule by byla na rozcestí, kde se nachází Třemšínská bouda. Toto místo by bylo zaměřené na poutní cesty na Třemšín (bod číslo 2 v mapce na obrázku č. 18). Dále by se pokračovalo k Třemšínské studně (bod číslo 3 v mapce na obrázku č. 18). Zde by zastávka byla zaměřena na poklad, který je údajně ukryt ve studni. Čtvrtým zastavením by byl vrchol Třemšín, které by bylo věnováno legendám o Třemšínském hradu (bod číslo 4 v mapce na obrázku č. 18). Dále by se pokračovalo cestou vedoucí po hřebenech místních kopců. Mezi stromy by mohli návštěvníci mít hezký výhled. Další zastavení by se nacházelo na rozcestí odkud by se dala trasa zkrátit (bod číslo 5 v mapce na obrázku č. 18). Tato zastávka by byla věnována drakovi, který údajně na Třemšíně mnoho let žil. Dále by byla možnost pokračovat po naučné stezce nebo si cestu zkrátit po neznačené cestě do Hutí pod Třemšínem. Další zastavení na naučné stezce by byl vrchol Kobylí hlava s tvrzištěm Hengst zaměřený na legendu o ohnivém hadovi, který ze sebe dokázal šlehat plameny a pronásledoval lidi (bod číslo 6 v mapce na obrázku č. 18). Dále by se pokračovalo okolo pramene U Roubenky k poslednímu sedmému zastavení, a to Čertovo vřeten. Toto místo by poukazovalo na bájně pověsti o d'áblu a Čertově vřetení. Jedná se o balvan, který je volně položen na okolních kamenech (bod číslo 7 v mapce na obrázku č. 18).

7.3.2 Naučná stezka po MCHÚ

Podle získaných informací od AOPK ČR jsou naplánované naučné stezky pouze ve středních Brdech (AOPK ČR 2019). Proto je zde navrženo vyznačení naučné stezky v jižních Brdech. Všechna maloplošná chráněná území v Brdech jsou lokalizována právě do jižních. Tato skutečnost přímo vybízí k využití pro rozvoj cestovního ruchu v propojení s ochranou přírody. Bylo by vhodné lidem ukázat i kouzlo přírody jižních Brd. Šest z osmi maloplošných chráněných území jsou lokalizována v okruhu cca 8 km. Díky tomuto rozmístění byla navržena naučná stezka, která by procházela šesti MCHÚ. Naučná stezka byla pojmenována „Za krásami chráněné přírody“. Navrhovaná stezka by měla délku 20 km a 6 zastávek. Navrhovaná trasa je znázorněna na obr. č. 19.

Naučná stezka by začínala v obci Chynín, kde je u lesa oficiální parkoviště „Pro návštěvníky lesa“ a mobiliář. První zastávkou této stezky by byl přírodní park Fajmanovy skály a Klenky (bod číslo 1 v mapce na obrázku č. 19). Druhá naučná tabule by byla umístěna k přírodnímu parku Chynínské buky (bod číslo 2 v mapce na obrázku č. 19). Dále by se přes vrchol Nad Maráskem, kde je vyhlídkové místo, došlo k přírodní památce Míšovské buky (bod číslo 3 v mapce na obrázku č. 19). Dalším zastavením na trase by byla přírodní rezervace Na skalách (bod číslo 4 v mapce na obrázku č. 19). Hned o pár metrů dále se nachází přírodní rezervace Getsemanka (bod číslo 5 v mapce na obrázku č. 19). Dále by se pokračovalo okolo pramene U Roubenky (čistá pitná voda) k poslední informační tabuli u přírodního parku Hřebence (bod číslo 6 v mapce na obrázku č. 19). Od posledního zastavení si lze snadno prodloužit procházku na vrch Třemšín anebo pokračovat dále po značené stezce do obce Chynín.

Většina navrhované naučné stezky by vedla po již značených turistických cestách, tudíž by její značení nemuselo být tak komplikované a drahé. Tato naučná stezka by spočívala v propojení chráněných a ukázání lidem, že i příroda může být zajímavým cílem výletů. Realizace stezky by si vyžádala doplnění informačních tabulí, které by informovaly o jednotlivých MCHÚ (u některých MCHÚ již jsou) a vyznačení trasy. Součástí naučné stezky by byly dřevěné chodníčky vedoucí do chráněných území na lidmi navštěvovaná místa (například skalní výchozy a vyhlídky). Nyní lidé chodí po neznačených cestách a ničí rostliny. Oficiální chodníčky by tento problém vyřešily. Do naučné stezky by se daly zakomponovat i moderní prvky (například QR kódy) nebo dřevěné naučné prvky (přirazování stop zvířat, rostliny a jejich názvy apod.).

- naučná tabule
- trasa naučné stezky
- ☞ MCHÚ

Natálie Kantnerová, 7.4.2019
Zdroj: ArcČR500, AOPK ČR, ČZÚK

Obr. č. 19: Navrhovaná naučná stezka „Za krásami chráněné přírody“

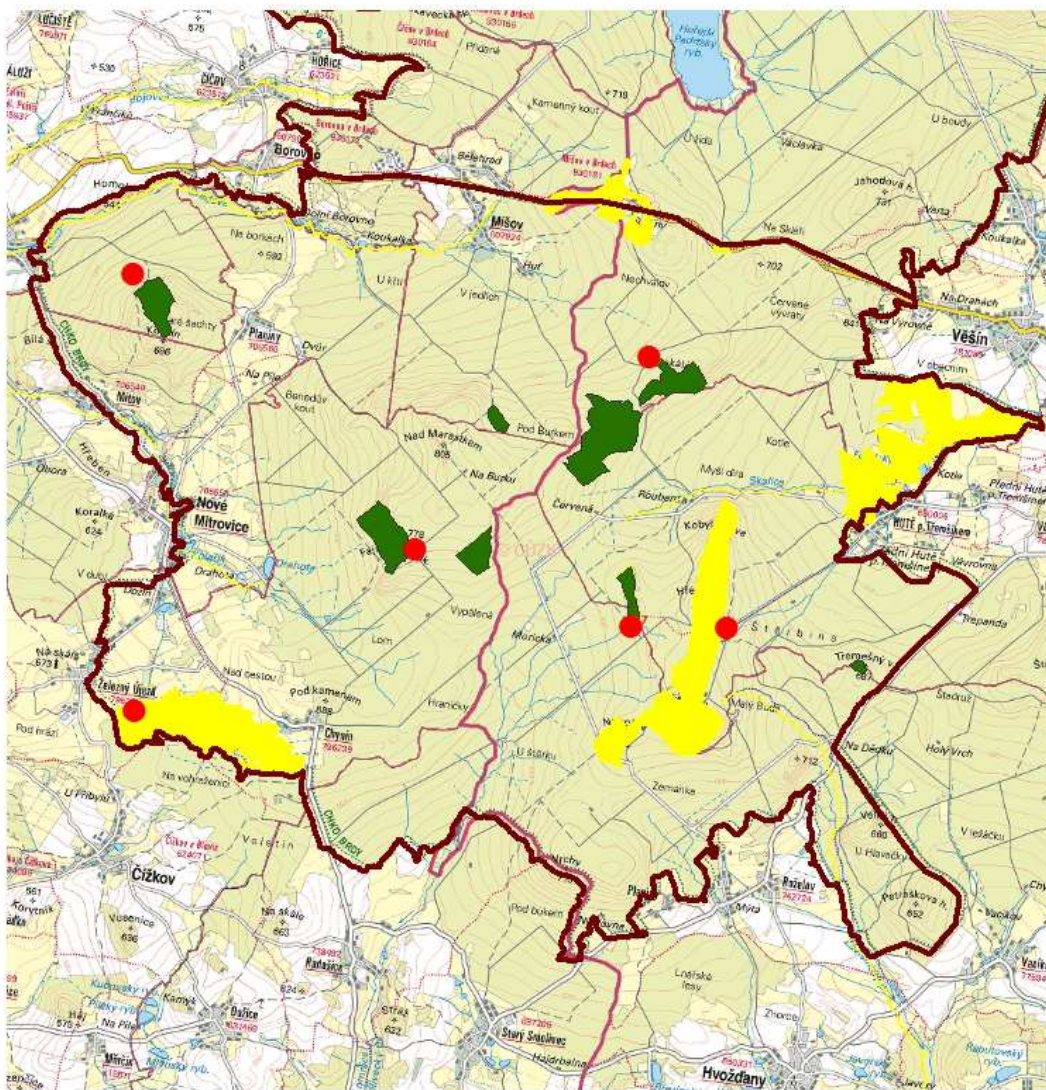
7.3.3 Doplnění mobiliáře

Třetím návrhem pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody je doplnění mobiliáře do území jižních Brd. Tento návrh je vytvořen na základě terénního šetření, rozhovorů se zástupci obcí a rozbořem územní literatury.

Mobiliářem je zde určeno sezení ve formě lavic a stolu. Z terénního šetření bylo zjištěno, že sezení bývá zpravidla i zastřešeno. Sezení by bylo ideální rozmístit na turisticky zajímavá místa, ke studánkám nebo podél delších turistických tras (po 2-3 km). Tento návrh by podle mého názoru přivítalo mnoho návštěvníků.

V dnešní době je v jižních Brdech rozmístěno několik málo sezení (viz tabulka č. 10). U většiny MCHÚ jsou pro návštěvníky informační tabule, ale lavice nikoliv. Na základě zjištěných skutečností by bylo vhodné doplnit mobiliář na šesti místech v jižních Brdech. Místa byla vybrána na základě terénního šetření a rozboru územní dokumentace.

- mobiliář
- ⬭ CHKO Brdy
- ⬭ MCHÚ
- ⬭ EVL

Natálie Kantnerová, 7.4.2019
 Zdroj: ArcČR500, AOPK ČR, ČZÚK

Obr. č. 20: Navrhovaná místa na doplnění mobiliáře

Závěr

Na začátku bakalářské práce byl definován hlavní cíl a tři dílčí. Před začátkem plnění cílů bylo provedeno vymezení zájmového území. Následně byly vysvětleny důležité pojmy týkající se ochrany přírody a cestovního ruchu na základě rozboru odborné literatury.

Hlavní cíl byl splněn na základě syntézy třech dílčích cílů. Zhodnocení potenciálu cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody v jižních Brdech bylo provedeno na základě rozboru literatury, terénního šetření, dotazníkového šetření, z něhož některé byly dělány přímým rozhovorem a rozboru územní dokumentace. Potenciál pro cestovní ruch s ohledem na ochranu přírody je poměrně viditelný. Při terénním šetření byla zjištěna atraktivita MCHÚ a EVL a aktuální zapojení do cestovního ruchu. Zjištěné skutečnosti potvrdili zástupci dotčených obcí při rozhovorech.

Prvním dílčím cílem bylo posoudit, jaký měl vliv vznik chráněné krajinné oblasti na cestovní ruch (od 1. ledna 2016 do současnosti). Tento cíl byl splněn na základě strukturovaných rozhovorů se zástupci dotčených obcí a pracovníky informačních center. Vliv na základě hodnocení lze označit za viditelný, nelze však říci zda malý nebo velký. Podle slov starostů obcí se více než polovina z nich vznikem CHKO zviditelnila a lokalitu navštěvuje více lidí. Obce mají vize rozvoje cestovního ruchu, jelikož v tom vidí budoucnost. Potenciálem pro další rozvoj cestovního ruchu by byla oprava opuštěných budov za účelem ubytování či stravování. Bohužel na tyto kroky nemají obce dostatečný rozpočet. Mezi další vize rozvoje patří vybudování parkoviště, naučné stezky nebo úprava běžeckých stop.

Dalším jasným důkazem, že vznik CHKO Brdy měl pozitivní vliv na rozvoj cestovního ruchu, je zvýšení počtu návštěvníků informačních center. Obě dotazovaná informační centra doložila počty osob, o které se počet zvýšil. V přelomovém roce 2016 se počet návštěvníků zvýšil o 2000. Podle slov pracovníků informačních center je lidé navštěvují především právě za účelem zjištění informací o Brdech.

Druhým dílčím cílem bylo ohodnocení potenciálu a rizik využití maloplošných chráněných území a evropsky významných lokalit pro cestovní ruch. Tento cíl byl splněn na základě terénního výzkumu. Z terénního šetření vyplývá, že většina chráněných území a evropsky významných lokalit mají přírodní potenciál pro cestovní

ruch. Tento výsledek se shoduje s názorem pracovnice informačního centra ve Spáleném Poříčí. Přírodní potenciál je zde zřejmý stejně jako ve středních Brdech, jak je uvedeno v práci *Rekonverze VÚ Brdy - základ rodící se oblasti cestovního ruchu* (Matušková 2016). Nejčastějším přírodním potenciálem je výhled, skály a zajímavá vegetace. Z hodnocení dostupnosti a potenciálu vyplynulo, že nejvíce území je zajímavých pro výletníky orientované na přírodu a vzdělávání.

Pokud jde o dostupnost terénní výzkum ukázal shodu s autorem bakalářské práce „Potenciál chráněných krajinných oblastí pro jednodenní rekreaci obyvatel Plzně“ Pavlem Hanušem (Hanuš 2017). Ten ve své práci uvádí špatnou dostupnost z Plzně do jižních Brd autobusovou dopravou. Autobusový spoj z Plzně do oblasti jižních Brd jede více než 120 minut. Špatné autobusové spojení vyplynulo i terénního šetření v této práci. Autobusové spojení lehce vylepšují cyklobusy (také jedou z Plzně do Brd téměř 2 hodiny). Cyklobusy jezdí o víkendech od konce dubna do konce září. V létě 2018 byly přidány i linky ve všední dny. Autobusy zpravidla odjíždějí ráno z Plzně a odpoledne se opět vrací (ČSAD autobusy Plzeň a.s. 2019). S automobilovou dopravou je to o poznání lepší. Ve většině obcí se najde příhodné místo k zaparkování, popřípadě i značené parkoviště u lesa.

Mezi největší rizika patří nevhodné chování návštěvníků, kteří chodí mimo značené trasy. Svým chováním ohrožují chráněné rostliny a živočichy, skalní útvary a mohou tím zapříčinit erozi půdy.

Většina MCHÚ je zapojena do cestovního ruchu díky dobrému napojení na turistické trasy a cyklotrasy. V některých lokalitách se nacházejí informační tabule a mobiliáře. Evropsky významné lokality jsou na tom o poznání hůře. Informační tabule je pouze v jednom ze šesti sledovaných území.

Ze strukturovaných rozhovorů vyplynula shoda s terénním výzkumem. Většina dotazových vidí největší potenciál v přírodě, MCHÚ a EVL nebo možnosti běžeckého lyžování. Více než polovina dotazovaných odpověděla, že vznik chráněné krajinné oblasti přinesl obci zviditelnění a cestovní ruch se rozvinul.

Třetím dílčím cílem bylo navrhnout opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody. Tento cíl byl splněn na základě terénního výzkumu a dotazníkového šetření, z něhož byly nějaké dotazníky zodpovězeny formou osobních rozhovorů se zástupci obcí

a informačních center. Na základě syntézy dotazníkového a terénního šetření vplynuly možné návrhy pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody. Tyto návrhy byly porovnány s navrženým rozvojem v územích studiích. Mezi nejčastěji zmiňované možnosti k propojení bylo vytvoření naučných stezek, vytvoření prvků pro děti, doplnění informační infrastruktury a mobiliáře, zkvalitnění a udržování stávajících značených turistických tras nebo podpora skalních vyhlídek a lesních pěšin. Na základě těchto skutečností byly stanoveny tři konkrétní návrhy.

- 1) Naučná stezka pro děti na Třemšíně
- 2) Naučná stezka po MCHÚ
- 3) Doplnění mobiliáře

Na úplném závěru této bakalářské práce lze zmínit, že by bylo možné na tuto práci navázat a zabývat se komparací sledovaného území a středních Brdy, které byly kdysi uzavřeným vojenským prostorem.

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

AOPK ČR. 2012-2013. *Plán péče o CHKO Brdy na období 2016-2025*. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky, 45 s.

BARTOŠ, Michael aj. 2011. *Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky*. Lesnická práce, s.r.o, 196 s. ISBN 978-80-87154-49-6.

BÍNA, Jan. 2002. Hodnocení potenciálu cestovního ruchu v obcích České republiky. *Urbanismus a územní rozvoj*. Brno: Ústav územního rozvoje, 5(1), s. 2–11, ISSN 1212–0855.

CÍLEK, Václav aj. 2005. *Střední Brdy*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 376 s. ISBN 80-721-2254-1.

ČÁKA, Jan. 2010. *Toulání po Brdech: Souhrnné vydání knih Po Brdech se chodí pěšky a Brdské toulání*. 3. vyd. Praha: Mladá fronta, 333 s. ISBN 978-80-204-2360-3.

DOUBNEROVÁ, Jitka. 2008. *Cestovní ruch v chráněných územích*. Rešerše odborné literatury. Zpracováno v rámci projektu Alternativy pro Frýdlantsko. Jizersko-ještědský horský spolek, 28 s.

GALVIN, Lucy aj. 2012. *Practical, profitable, protected: A starter guide to developing sustainable tourism in protected areas*. Latvia: Europarc, 81 s.

HANUŠ, Pavel. 2017. *Potenciál chráněných krajinných oblastí pro jednodenní rekreaci obyvatel Plzně*. Plzeň, 93 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

INDROVÁ, Jarmila, HOUŠKA, Petr, PETRŮ, Zdenka. 2011. *Kvalita ve službách cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 169 s. ISBN 978-80-245-1766-7.

KETTUNEN, Marriane., BRINK, Patric. 2013. *Social and economic benefits of protected areas: an assessment guide*. London: Routledge, 340 s. ISBN 978-0-415-63284-3.

KIRÁLOVÁ, Alžbeta. 2003. *Marketing: destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress, 173 s. ISBN 80-861-1956-4.

KOMOSSA, Franziska aj. 2018. Mapping landscape potential for outdoor recreation using different archetypical recreation user groups in the European Union. *ScienceDirect*. Elsevier, (85), 105-116 s.

KOPP, Jan. 2015. *Metodická příručka pro průvodce místní krajinou Plzeňského kraje*. 1. vyd. Tachov: Regionální vzdělávací a informační středisko, p.o., 98 s.

KOPP, Jan aj. 2015. *Potenciál udržitelného rozvoje obcí Plzeňského kraje v západní části Brd*. Plzeň, 169 s. Studie. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická. Katedra geografie.

LOŽEK, Vojen aj. 2005. *Střední Čechy*. 1. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, 902 s. ISBN 80-86064-87-5.

MATUŠKOVÁ, Alena. 2016. Rekonverze VÚ Brdy - základ rodící se oblasti cestovního ruchu (na příkladu západní části Brd). In: *XIX. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách: sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, 1087-1094 s.

MÁCHAL, Aleš, HUSTÁK, Josef. 2001. *Malý ekologický a environmentální slovníček*. 3. vyd. Brno: Rezekvítek, 56 s. ISBN 80-902-9541-X.

MMR ČR. 2017. *Územní studie Brdy: II. etapa:návrh*. Praha: ŽULDA. 47 s.

NOVOTNÁ, Marie. 2007. Methodology of the evaluation of the geographic potential for tourism in the Plzeň region. *Moravian Geographical Reports*, **15**(2), s. 32-39. ISSN 1210-8812.

PÁSKOVÁ, Martina. 2014. *Udržitelnost cestovního ruchu*. Přerac. 3. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 335 s. ISBN 978-80-7435-329-1.

PTÁČEK, Ladislav, URBANČÍKOVÁ, Jana. 2016. *Interpretační plán CHKO Brdy*. Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR, 154 s.

VYSTOUPIL, Jiří aj. 2006. *Marketing cestovního ruchu*. Brno. 108 s. Distanční studijní opora. Masarykova univerzita v Brně. Ekonomicko-správní fakulta.

VYSTOUPIL, Jiří, ŠAUER Martin aj. 2011. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 315 s. ISBN 978-80-7380-340-7.

ZAHRADNICKÝ, Jiří aj. 2004. *Plzeňsko a Karlovarsko*. 1. vyd. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, 588 s. ISBN 80-86064-68-9.

ZELENKA, Josef, PÁSKOVÁ, Martina. 2012. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Dopln. 2. vyd. Praha: Linde, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

AOPK ČR. *NATURA 2000* [online]. Praha: RAGTOOLS, © 2006 [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>

AOPK ČR. *Správa CHKO Brdy* [online]. © 2019a [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <http://brdy.ochranaprirody.cz/>

AOPK ČR. *Regionální pracoviště Střední Čechy* [online]. © 2019c [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <http://strednicechy.ochranaprirody.cz/>

AOPK ČR. *Ústřední seznam ochrany přírody* [online]. © 2019b [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/o-aopk-cr/ustredni-seznam-ochrany-prirody-1/>

ČSÚ. *Příprava satelitního účtu cestovního ruchu v ČR – 2000* [online]. © 2004 [cit. 5.3.2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1522-04--2__metodicke_vysvetlivky

ČSAD autobusy Plzeň a.s. [online]. © 2019 [cit. 26.3.2019]. Dostupné z: <http://www.csadplzen.cz/>

ČÚZK. *Nahlížení do katastru nemovitostí* [online]. Praha: ČÚZK, © 2019 [cit. 5.3.2019]. Dostupné z: <https://nahlizeniidokn.cuzk.cz/>

Geocaching [online]. Groundspeak, © 2000-2019 [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <https://www.geocaching.com/play/search>

Geoportál INSPIRE [online]. Praha: © CENIA, © 2010-2018 [cit. 12.2.2019]. Dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/home>

IDOS. *Jízdní řády* [online]. © 2019 [cit. 25.3.2019]. Dostupné z: <http://jizdnirady.idnes.cz/vlaky/spojeni/>.

IUCN. *About* [online] © 2019a [cit. 5.3.2019]. Dostupné z: <https://www.iucn.org/theme/protected-areas/about>

IUCN. *Protected Areas Categories* [online] © 2019b [cit. 5.3.2019]. Dostupné z: <https://www.iucn.org/theme/protected-areas/about/protected-areas-categories>

ProtectedPlanet. *World Database on Protected Areas* [online] © 2014-2019 [cit. 5.3.2019]. Dostupné z: <https://protectedplanet.net>

Seznam.cz, a. s. *Mapový server mapy.cz* [online] © 2017 [cit. 19.3.2019]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz>

Zákon č. 114/1992 Sb. *Zákony pro lidi.cz* [online] © 2010-2019 [cit. 15.2.2019]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>

Seznam tabulek

Tab. č. 1: Hodnocení atraktivity MCHÚ a EVL

Tab. č. 2: Realizační předpoklady MCHÚ a EVL – dostupnost

Tab. č. 3: Realizační předpoklady MCHÚ a EVL – typ návštěvníka

Tab. č. 4: Hodnocení rizik vlivu cestovního ruchu na přírodu v MCHÚ a EVL

Tab. č. 5: Realizační potenciál zájmového území MCHÚ a EVL

Tab. č. 6: Porovnání odpovědí z roku 2019 jednotlivých zástupců obcí v jižních Brdech

Tab. č. 7: Porovnání odpovědí z roku 2016 a 2019 obcí Mladý Smolivec a Nové Mitrovice

Seznam obrázků

Obr. č. 1: Zájmové území jižních Brd

Obr. č. 2: Přírodní rezervace a přírodní parky na území jižních Brd

Obr. č. 3: Přírodní rezervace Fajmanovy skály a Klenky

Obr. č. 4: Přírodní rezervace Getsemanka

Obr. č. 5: Přírodní památka Hřebenec

Obr. č. 6: Přírodní rezervace Chynínské buky

Obr. č. 7: Přírodní rezervace Kokšín

Obr. č. 8: Přírodní památka Míšovské buky

Obr. č. 9: Přírodní rezervace Na skalách

Obr. č. 10: Přírodní památka Třemešný vrch

Obr. č. 11: Evropsky významné lokality na území jižních Brd

Obr. č. 12: Evropsky významná lokalita Bradava

Obr. č. 13: Evropsky významná lokalita Niva Kotelského potoka

Obr. č. 14: Evropsky významná lokalita Teslíny

Obr. č. 15: Evropsky významná lokalita Třemšín a Hřebence

Obr. č. 16: Evropsky významná lokalita V Úličkách

Obr. č. 17: Evropsky významná lokalita Závišínský potok

Obr. č. 18: Navrhovaná naučná stezka „Za tajemstvím vrchu Třemšín“

Obr. č. 19: Navrhovaná naučná stezka „Za krásami chráněné přírody“

Obr. č. 20: Navrhovaná místa na doplnění mobiliáře

Seznam použitých zkratk

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

CR – cestovní ruch

ČSÚ – Český statistický úřad

EVL – evropsky významná lokalita

CHKO – chráněné krajinná oblast

CHÚ – chráněné území

IC – informační centrum

IUCN – Mezinárodní svaz ochrany přírody

MCHÚ – maloplošné chráněné území

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

PP – Přírodní památka

PR – Přírodní rezervace

QR KÓD – z anglického jazyka „Quick Response“ - česky kódy rychlé reakce

Seznam příloh

Příloha A: Atraktivita MCHÚ a EVL – výhled (vrch)

Příloha B: Atraktivita MCHÚ a EVL – vodní plocha/vodní tok

Příloha C: Atraktivita MCHÚ a EVL – skála

Příloha D: Atraktivita MCHÚ a EVL – vegetace

Příloha E: Rizika MCHÚ a EVL – eroze půdy a cest

Příloha F: Rizika MCHÚ a EVL – znečištění vodní plochy/vodního toku

Příloha G: Rizika MCHÚ a EVL – poničení přírodních hodnot

Příloha H: Struktura otázek pokládaných zástupcům obcí

Příloha I: Struktura otázek pokládaných pracovníkům informačních center

Příloha J: Maloplošná chráněná území v jižních Brdech

Příloha K: Evropsky významné lokality v jižních Brdech

Přílohy

Příloha A: Atraktivita MCHÚ a EVL – výhled (vrch)

MCHÚ	Kvantifikace	Slovní komentář
Fajmanovy skály a Klenky	••	Výhled je z nejvyššího skalního útvaru. Je částečně omezen vysokými stromy.
Getsemanka	x	
Hřebenec	•••	Ano, lze vidět Šumavu a masiv Českého lesa.
Chynínské buky	x	
Kokšín	•	Výhled značně omezen stromy.
Míšovské buky	•	Výhled značně omezen stromy.
Na skalách	••	Výhled je z vrchu Na Skalách. Částečně omezen stromy.
Třemešný vrch	••	Výhled je z vrchu Třemešínský vrch. Částečně omezen stromy.
EVL		
Bradava	x	
Niva Kotelského potoka	x	
Teslíny	x	
Třemšín a Hřebence	•••	Dobrý výhled z několika míst.
V Úličkách	x	
Závišínský potok	x	

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

••• významné; •• méně významné; • zanedbatelné; x žádné

Příloha B: Atraktivita MCHÚ a EVL – vodní plocha/vodní tok

MCHÚ	Kvantifikace	Slovní komentář
Fajmanovy skály a Klenky	•	Po cestě z Chynína je špinavá studánka.
Getsemanka	••	Po cestě z Hutí pod Třemšínem je pramen s pitnou vodou.
Hřebenec	•	Po cestě z Hutí pod Třemšínem je vyschlá studánka.
Chynínské buky	x	

Kokšín	• •	200 metrů od území je studánka s pitnou vodou.
Míšovské buky	x	
Na skalách	• •	Po cestě z Hutí pod Třemšínem je pramen s pitnou vodou.
Třemešný vrch	x	
EVL		
Bradava	• • •	Bradava je poměrně široký potok (místy i 3 m), součástí 4 rybníky.
Niva Kotelského potoka	• • •	Skalice je potok široký 1 m, součástí 2 rybníky.
Teslíny	x	
Třemšín a Hřebence	x	
V Úličkách	• • •	Úzký Dožínský potok jehož součástí jsou 3 rybníky.
Závišínský potok	• •	Potok je široký asi 1 m, součástí není žádná vodní plocha.

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

• • • významné; • • méně významné; • zanedbatelné; x žádné

Příloha C: Atraktivita MCHÚ a EVL – skála

MCHÚ	Kvantifikace	Slovní komentář
Fajmanovy skály a Klenky	• • •	Nachází se zde několik skalních útvarů a kamenné moře.
Getsemanka	• •	Po cestě z Hutí pod Třemšínem je skála Čertovo vřeteno.
Hřebenec	• • •	Nachází se zde několik skalních útvarů a kamenné moře.
Chynínské buky	x	
Kokšín	x	
Míšovské buky	x	
Na skalách	• •	Na vrcholu jsou menší skalní útvary.
Třemešný vrch	x	
EVL		
Bradava	•	Na několika místech je potok lemován skalními útvary.

Niva Kotelského potoka	x	
Teslíny	x	
Třemšín a Hřebence	•••	Na území EVL je několik skalních útvarů.
V Úličkách	x	
Závišínský potok	x	

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

••• významné; •• méně významné; • zanedbatelné; x žádné

Příloha D: Atraktivita MCHÚ a EVL – vegetace

MCHÚ	Kvantifikace	Slovní komentář
Fajmanovy skály a Klenky	•••	Na území PR jsou stromy rostoucí „ze skal“
Getsemanka	x	
Hřebenec	•••	Na území PP jsou stromy rostoucí „ze skal“, kameny pokryty lišejníky.
Chynínské buky	••	Na území PR je bukový les a stromy s choroši.
Kokšín	••	Celý severní svah vrchu Kokšín je pokryt měsíčníci vytrvalou.
Míšovské buky	x	
Na skalách	x	
Třemešný vrch	x	
EVL		
Bradava	x	
Niva Kotelského potoka	•	Na území EVL jsou malebné louky na pohled.
Teslíny	•	Na území EVL jsou malebné louky na pohled.
Třemšín a Hřebence	•••	Na území EVL jsou husté lesy, dub „dvoják“.
V Úličkách	•	Na území EVL jsou malebné louky na pohled.
Závišínský potok	x	

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

••• významné; •• méně významné; • zanedbatelné; x žádné

Příloha E: Rizika MCHÚ a EVL – eroze půdy a cest

MCHÚ	Kvantifikace	Slovní komentář
Fajmanovy skály a Klenky	••	Na území PR jsou vyjeté koleje od traktoru, vyšlapávání nových cest.
Getsemanka	•	Na území PR jsou vyjeté koleje od traktoru.
Hřebenec	•	Na území PP lidé vyšlapávají nové cesty.
Chynínské buky	x	
Kokšín	x	
Míšovské buky	x	
Na skalách	•	Na území PR lidé vyšlapávají nové cesty.
Třemešný vrch	x	
EVL		
Bradava	•	Dochází zde k rozšiřování či zpevňování koryta.
Niva Kotelského potoka	x	
Teslíny	x	
Třemšín a Hřebence	••	Probíhá zde chození po okolí vrchu Třemšín (i po bývalých hradbách), vyšlapávání nových cest.
V Úličkách	x	
Závišínský potok	x	

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

••• významné; •• znepokojující; • zanedbatelné; x žádné

Příloha F: Rizika MCHÚ a EVL – znečištění vodní plochy/vodního toku

MCHÚ	Kvantifikace	Slovní komentář
Fajmanovy skály a Klenky	•	Po cestě k PR je mírně znečištěná tůňka.
Getsemanka	x	Po cestě k PR je čistý pramen s pitnou vodou (studánka s hrníčky).
Hřebenec	-	
Chynínské buky	-	

Kokšín	x	Vedle PR je čistý pramen s pitnou vodou (Uhlířská studánka s hrnečky).
Míšovské buky	-	
Na skalách	x	Po cestě k PR je čistý pramen s pitnou vodou (studánka s hrníčky).
Třemešný vrch	-	
EVL		
Bradava	• •	Voda je na pohled čistá, ale místy jsou odpadní roury z obcí a odpadky. Také místy teče voda okolo hlavní komunikace.
Niva Kotelského potoka	• •	Potok Skalice je na pohled čistý, ale Malý kotelský rybník je znečištěný (bílé mapy na hladině).
Teslíny	-	
Třemšín a Hřebence	-	
V Úličkách	•	Voda je na pohled čistá, ale na několika místech jsou poházené odpadky.
Závišínský potok	x	Voda je čistá a okolí potoka také.

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

••• významné; •• znepokojující; • zanedbatelné; x žádné; - v lokalitě není žádná voda

Příloha G: Rizika MCHÚ a EVL – poničení přírodních hodnot

MCHÚ	Kvantifikace	Slovní komentář
Fajmanovy skály a Klenky	• • •	Na území PR je mnoho vyšlapaných cest. Dochází k chození po skalních útvarech a je zde založené ohniště.
Getsemanka	•	Na území PR jsou vyšlapané cesty.
Hřebenec	• • •	Na území PP je mnoho vyšlapaných cest. Jde zde viditelné chození po skalních útvarech a kamenném moři.
Chynínské buky	x	
Kokšín	•	Na území PR je vyšlapaná cesta směrem k vrcholu Kokšín.
Míšovské buky	x	

Na skalách	• •	Na území PR jsou vyšlapané cesty. Dochází zde k chození po skalních útvorech na vrcholu.
Třemešný vrch	x	
EVL		
Bradava	•	Při opravě můstků a potoka byli ohroženi raci. Ale chránili je odchytem a přestěhováním.
Niva Kotelského potoka	x	
Teslíny	• •	V zimním období je v EVL velké množství běžkařů na loukách.
Třemšín a Hřebence	• •	Na území EVL jsou vyšlapané cesty a obecně zde dochází k chození po lesích, jak v Hřebencích tak na Třemšíně.
V Úličkách	x	
Závišínský potok	x	

Zdroj: vlastní zpracování, 2019

• • • významné; • • znepokojující; • zanedbatelné; x žádné

Příloha H Struktura otázek pokládaných zástupcům obcí

- 1) Probíhá mezi obcí a CHKO nějaká spolupráce?
- 2) Zapojuje vás CHKO jako obec do ochrany přírody a krajiny?
- 3) Probíhá spolupráce v rámci cestovního ruchu a ochrany přírody s MAS?
- 4) Byli jste pro vznik CHKO v jižních Brdech?
- 5) Jaké jsou výhody x nevýhody co vznik CHKO přinesl vaší obci?
- 6) Přispěl vznik CHKO k větší návštěvnosti – zviditelnění?
- 7) Máte (nebo jste již udělali) nějaké vize rozvoje cestovního ruchu (parkoviště, naučné stezky, ubytování, propagační materiály atd.)?
- 8) V čem vy osobně vidíte největší potenciál pro rozvoj cestovního ruchu?
- 9) Je CHKO pro vaši obec jakkoliv důležitá (turistika, cykloturistika, atd.)?
- 10) Existuje podle vás nějaké omezení pro rozvoj cestovního ruchu?

11) Co říkáte na to, že všude jsou propagovány především střední Brdy (tj. území, kde byl vojenský újezd) a jižní Brdy jsou trochu opomíjeny?

12) Má vaše obec podle vás konkrétní turistické cíle kam byste k vám mohli lákat turisty?

13) Má vaše obec strategický dokument věnující se ochraně přírody a rozvoji cestovního ruchu?

14) Omezuje cestovní ruch ve vaší oblasti nějak ochrana přírody a krajiny?

Příloha I Struktura otázek pokládaných pracovníkům informačních center

1) Od kdy funguje informační centrum?

2) Zvýšil se počet návštěvníků po vzniku CHKO Brdy (od 1. 1. 2016)?

3) Máte nějakou statistiku kolik lidí informační centrum navštěvuje?

4) Chodí se sem ptát lidé vyloženě na informace o Brdech?

5) Máte propagační materiály na jižní Brdy – cestovní ruch a ochranu přírody?

6) Co je podle vás lákadlo pro návštěvníky jižních Brd?

Maloplošná chráněná území v jižních Brdech

1 - PR Fajmanovy skály a Klenky

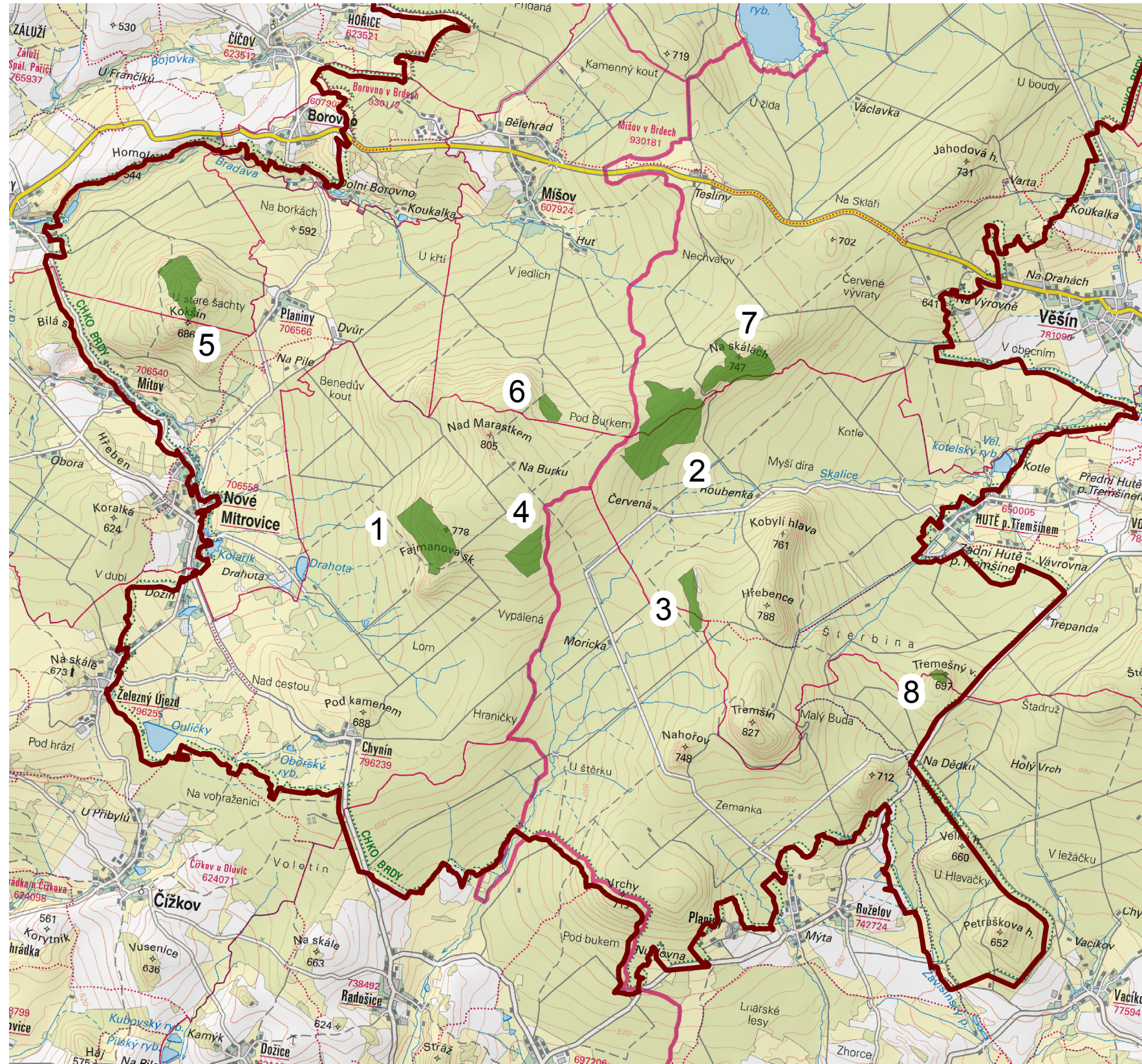
2 - PR Getsemanka

3 - PP Hřebenec

4 - PR Chynínské buky

5 - PR Kokšín

6 - PP Míšovské buky

7 - PR Na skalách

8 - PP Třemešný vrch

 CHKO Brdy
 MCHÚ

Evropsky významné lokality v jižních Brdech

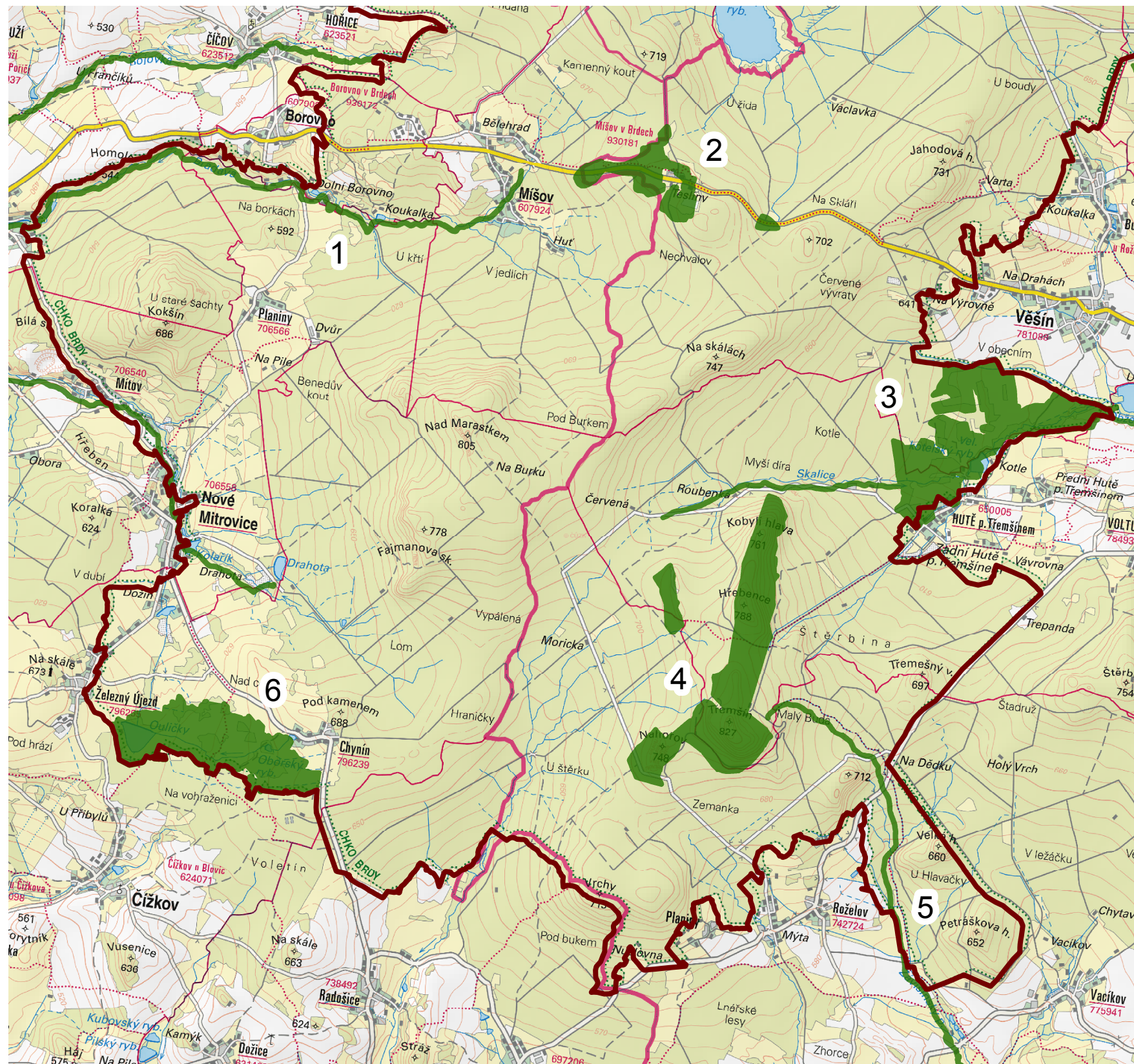
1 - EVL Bradava

2 - EVL Tesliny

3 - EVL Niva Kotelského potoka

4 - EVL Třemšín a Hřebence

5 - EVL Závišínský potok

6 - EVL v Úličkách

 CHKO Brdy
 EVL

Abstrakt

KANTNEROVÁ, Natálie. *Rozvoj cestovního ruchu v kontextu ochrany přírody na území jižních Brd*. Plzeň, 2019. 96 s. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni. Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: chráněné území, Brdy, cestovní ruch

Bakalářská práce se zabývá hodnocením potenciálu cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody v jižních Brdech. V práci je provedeno hodnocení potenciálu a rizik chráněných území a evropsky významných lokalit pro cestovní ruch. V rámci práce byl proveden terénní výzkum a na základě hodnocení bylo zjištěno, že jižní Brdy mají značný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody. Hodnocení bylo rozděleno na lokalizační předpoklady, realizační předpoklady, rizika a realizační potenciál. Samostatná kapitola je věnována výsledkům rozhovorů se zástupci obcí a pracovníky informačních center. Zástupci obcí a informačních center vidí většinou ve svých územích potenciál pro rozvoj cestovního ruchu s ohledem na ochranu přírody, avšak nemají dostatek finančních prostředků pro realizování. Poslední část práce je zaměřena na návrhy opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody. Výsledným zjištěním je, že lze navrhnout opatření pro propojení cestovního ruchu a ochrany přírody, které je v souladu s názory zástupců obcí, územní dokumentací a terénním šetřením.

Abstract

KANTNEROVÁ, Natálie. *Tourism development in the context of nature conservation in the area of South Brdy*. Pilsen, 2019. 96 s. Bachelor Thesis. University of West Bohemia. Faculty of Economics.

Keywords: protected natural area, Brdy region, tourism

The bachelor thesis focuses on the evaluation of tourism potential concerning nature protection in the southern area of Brdy. The thesis evaluates the potential and risks of protected natural areas and sites of European importance for tourism. Field research was carried out in the course of preparation of this thesis, and it was found out that the southern part of Brdy has considerable potential for the development of tourism in relation to nature protection. The assessment was divided into several categories: localisation assumptions, implementation assumptions, risks and realisation potential. A separate chapter was devoted to the results of interviews carried out with the representatives of municipalities, as well as the staff of information centres. The representatives of municipalities and information centres can mostly very quickly recognise the potential for the development of tourism in their surrounding area in relation to the nature protection, but they do not have enough financial means for any potential implementation. Thus, the concluding part of the thesis proposes measures for connecting tourism and nature protection. The thesis comes up with the conclusion that it is possible to recommend various measures to link tourism and nature protection that are in line with the opinions of the representatives.